

Member States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

Common Template for EMN Focussed Study 2017

Final Version: 16th October 2017

Subject: Common Template for the EMN Focussed Study 2017 on “(Member) States’ Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination”

Action: EMN NCPs are invited to submit their National Contributions to the Study to the EMN Service Provider by 31st January 2018. If needed, further clarifications can be provided by contacting the EMN Service Provider (ICF) at emn@icf.com.

1 BACKGROUND AND RATIONALE FOR THE STUDY

The number of applications for international protection has significantly increased in the European Union over recent years, mostly related to the ongoing crisis in Syria. According to Eurostat, more than 1.3 million asylum applications were lodged in the EU Member States in 2015, and just under 1.3 million again in 2016, almost five times as many as in 2010. Within the larger group of international protection applicants, the number of unaccompanied minors has increased strongly as well, from about 10,600 in 2010 to over 96,000 in 2015, before decreasing to 63,000 in 2016. According to earlier EMN outputs, while most unaccompanied minors are considered to apply for asylum, a certain number of unaccompanied minors remain outside the asylum procedure.

The overall dramatic increase in people seeking international protection and the arrival of unaccompanied minors in particular resulted in substantial challenges for Member States, including as regards **integration** and **return** policies. Applicants granted international protection and/ or another status need to be integrated into their new host societies, and those who are rejected need to return, preferably on a voluntary basis. Finding the right ways to deal with unaccompanied minors in this regard can appear particularly challenging, not least because unaccompanied minors have child-specific rights and enjoy special safeguards under international, EU and national laws.

A number of studies have been carried out in recent years on integration and return policies and practices, not least by the EMN (see “Relevant sources and literature” below). The EMN has also examined policies towards unaccompanied minors in particular. For example, the (voluntary) return of unaccompanied minors was touched upon in a 2014 EMN study on *Policies, practices and data on unaccompanied minors*. In 2008-2009, a comprehensive EMN study on *Policies on reception, return and integration arrangements for, and numbers of, unaccompanied minors* dealt explicitly with the integration of unaccompanied minors, among other aspects. Some of the information included in these studies is somewhat outdated today, however. In addition, the 2016 EMN Annual Report on Migration and Asylum indicated that few Member States actively engaged in the return of unaccompanied minors. Overall, this suggests that an updated inventory of the experiences made in the Member States, and of

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

the challenges at hand and any best practices, would be of importance for future policy-making – both with regard to integration and return measures for unaccompanied minors.

2 STUDY AIMS AND OBJECTIVES

The overall aim of the Study is to inform the EMN's target audiences (e.g. practitioners, policy officers and decision-makers at both EU and national level including academic researchers and the general public) on **Member States' approaches to unaccompanied minors following a final decision on their asylum/ other status application**. Thus, the Study will not examine the specific status determination procedure for unaccompanied minors but rather what happens with unaccompanied minors **after its completion**, which, in principle, either consists of the protection status and hence a right to **residence** being granted, followed by integration into the new host society, or the (asylum) application being rejected, followed by the unaccompanied minors being obligated to **return**. In relation to the latter, the Study will also cover instances when an unaccompanied minor is ordered to leave the territory but the **return decision is not or cannot be enforced**. Statuses such as temporary and tolerated stay, those available to child victims of trafficking, as well as the situation of unaccompanied minors who disappear following a decision on status shall be included as well.

More specifically, the Study aims to:

★ With regard to **return**:

- > Examine Member States' approaches to **unaccompanied minors whose applications for asylum have been rejected and who are or cannot be (immediately) returned** or have disappeared following a decision on their application;
- > Describe the **legal and organisational set-up** in Member States with regard to the **(voluntary) return** of an unaccompanied minor, including information on the stakeholders involved, what their roles are, and what measures the Member States take when unaccompanied minors are issued an enforceable return decision, to encourage voluntary return;
- > Provide an overview of **challenges to return** and the measures taken to deal with such challenges, identifying good practices, including information and results of any AVR(R) programmes carried out for unaccompanied minors;

★ With regard to **integration**:

- > Examine integration approaches in the (Member) States regarding unaccompanied minors after positive decisions on admission or asylum/ other relevant procedures in key areas such as **housing, education and support in labour market entry**, including rights and entitlements awarded to unaccompanied minors (for example family reunification) and whether these are specifically geared towards unaccompanied minors. The Study shall also clarify in what way integration arrangements for unaccompanied minors are different than those for adults;
- > Describe the **organisational set-up** in Member States with regard to the **integration** of unaccompanied minors, including information on which stakeholders are involved and what their roles are;
- > Provide an overview of the **challenges to integration** and the actions taken to deal with such challenges, identifying good practices.

As many unaccompanied minors arriving in the EU are close to **passing the age threshold to adulthood**, the Study shall also examine whether there are any particular arrangements for unaccompanied minors who turn 18 around the point in time when they receive a final decision on status and what impact this may have on their integration trajectories or their return.

While most unaccompanied minors apply for asylum and hence this Study will focus on their situation after completion of the asylum procedure, it is important to keep in mind that not all unaccompanied minors who arrive in the (Member) States actually apply for asylum. If (Member) States receive

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

unaccompanied minors outside their respective asylum procedures and have any other procedures in place to determine whether they are entitled to stay in the (Member) State or not, such procedures shall also be explored.

3 SCOPE OF THE STUDY

The overall focus of this Study are unaccompanied minors from third countries who, following status determination, are entitled to a residence permit, or are issued a return decision, and the approaches put in place by (Member) States to ensure their integration or (voluntary) return respectively. The scope of the Study may also include, at least in some Member States, any statuses given to unaccompanied minors who for some reason cannot be returned immediately (e.g. tolerated stay). Finally, the Study also aims to examine (Member) States' approaches to unaccompanied minors who have disappeared following a final decision on their application for asylum.

Thus, the Study does not cover the actual asylum or other relevant procedures in which the right of an unaccompanied minor to stay in a (Member) State is examined and decided upon.

4 EU LEGAL AND POLICY CONTEXT

The European Union, together with its Member States, has been active regarding unaccompanied minors for many years. The existing EU policies and legislation already provide a general framework for the protection of the rights of the child in migration, covering aspects such as reception conditions, the treatment of their applications, and integration. The [EU Agenda on the Rights of the Child](#) (2006) and the EU Action Plan on Unaccompanied Minors (2010-2014) ([COM\(2010\) 213 final](#)) have been instrumental in raising awareness about the protection needs of unaccompanied minors, and in promoting protective actions, such as training for guardians, public authorities and other actors who are in close contact with unaccompanied minors. More recently, the European Commission (the Commission) called for a comprehensive approach to all children in migration, including unaccompanied minors, in its Communication on the protection of children in migration ([COM\(2017\) 211 final](#)), the European Agenda on Migration ([COM \(2015\) 240](#)), the Communication on the state of play of its implementation ([COM\(2016\) 85 final](#)), as well as the EU Action Plan on Integration of Third-Country Nationals ([COM\(2016\) 377 final](#)).

Legally, there are certain ongoing changes in relation to key provisions on asylum that address the situation of unaccompanied minors, notably the:

- ★ Recast **Asylum Procedures Directive** (2013/32/EU) which aims at fairer, quicker and better-quality asylum decisions, including greater protection of unaccompanied minors during the asylum procedure (which however is out of scope of this Study). In 2016, the Commission issued a proposal for a new Regulation establishing a single common asylum procedure in the EU and repealing Directive 2013/32/EU ([COM\(2016\) 467 final](#)), which aims at upholding and further enhancing a high level of special procedural guarantees for unaccompanied minors, such as early identification of their needs, provision of support and guidance, appointment of a guardian, and consideration of the best interests of the child in relation to minors in general.
- ★ Recast **Qualification Directive** ([2011/95/EU](#)), which aims to clarify the grounds for granting international protection, make asylum decisions more robust and improve the access to rights and integration measures for beneficiaries of international protection. It emphasises the obligation to take account of the best interests of the child (when relevant) and of gender-related aspects in the assessment of asylum applications, as well as in the implementation of the rules on the content of international protection. In 2016, a proposal for a new Qualification Regulation (COM(2016) 466 final) replacing the Qualification Directive, includes renewed provisions for unaccompanied minors in Article 36, such as appointment of a legal guardian, accommodation appropriate for minors, family tracing, as well as training for professionals working with minors.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

- ★ A proposal for a recast **Reception Conditions Directive** aims to further harmonise reception conditions in the EU ([COM\(2016\)467 final](#)), reinforce the assessment of the best interests of the child and ensure that reception conditions are adapted to the specific situation of children, whether unaccompanied or within families, with due regard to their security, physical and emotional care and provided in a manner that encourages their general development. The specific needs of children, in particular with regard to respect for the child's right to education and access to healthcare have to be taken into account.
- ★ The proposal for a new **Dublin Regulation** ([COM\(2016\) 270 final](#)) envisages new rules for determining the Member State responsible for examining an application lodged by an unaccompanied minor, clarifying that, in the absence of a family member or relative in another Member State, the Member State where the minor first lodged his or her application for international protection will be responsible, unless it is demonstrated that this is not in the best interests of the minor.
- ★ The revised **Eurodac Regulation** ([COM\(2016\) 272 final](#)) proposes to lower the age for taking fingerprints and facial images from asylum-seekers and third-country nationals from 14 years to six years. This will help identify children in cases where they are separated from their families. It shall also strengthen the protection of unaccompanied minors, who do not always formally seek international protection and who can risk harm when absconding from care institutions or child social services.
- ★ The proposal for Regulation transforming the existing European Asylum Support Office (EASO) into a fully-fledged **European Union Agency for Asylum** ([COM\(2016\) 271 final](#)) would expand Agency mandate regarding operational and technical assistance, including providing assistance to Member States in ensuring that all the necessary child rights and child protection safeguards are in place within the framework of their asylum and reception systems. The new Agency shall also assist Member States in developing training activities concerning the handling of applications for international protection made by unaccompanied minors, including as regards the assessment of the best interests of the child, specific procedural safeguards such as respect of the child's right to be heard and child protection aspects such as age-assessment techniques.
- ★ The main legal instrument regulating the EU return policy is the 2008 **Return Directive** ([2008/115/EC](#)), which lays down common EU standards on forced return and voluntary departure, emphasising that voluntary return is preferred, while acknowledging the inevitable need for efficient means to enforce returns where necessary. After the **Informal meeting of EU heads of state or government** held in Malta in February 2017 highlighted the need for a review of the EU's return policy,¹ the Commission published a **new EU Action Plan on Return**, along with an Annex listing the actions to be implemented by Member States to complete, along with a **Recommendation** on making returns more effective when implementing the Return Directive ([C\(2017\) 1600 final](#)),² specifying among others that decisions on the legal status and on the return of unaccompanied minors should always be based on individual, multi-disciplinary and robust assessments of their best interests. The Action Plan foresees the adoption of immediate measures by the Member States to enhance the effectiveness of returns when implementing EU legislation, in line with fundamental rights obligations. Based on the results achieved in the implementation of the Recommendation and depending on whether it is estimated that further action should be taken to substantially increase return rates, the Commission may present a proposal to revise the Return Directive.

¹ Malta Declaration by the members of the European Council on the external aspects of migration: *Addressing the Central Mediterranean route*, 3 February 2017.

² Communication on a *More Effective Return Policy in the European Union – a Renewed Action Plan*, *op. cit.*

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

In line with the **EU Charter of Fundamental Rights** ([2012/C 326/02](#)), applying the EU *acquis* containing child-sensitive provisions, the principle of best interests of the child must be a primary consideration.

Finally, the EU has committed to a number of international conventions which have placed an obligation to take appropriate protection and prevention measures in relation to migrants and/ or children, including the [UN Refugee Convention](#) and UN Convention on the Rights of the Child ([CRC](#)), the Hague Convention on the Protection of Children ([HCCH](#)), and the Council of Europe's Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms ([ECHR](#)).

5 PRIMARY QUESTIONS TO BE ADDRESSED BY THE STUDY

The Study will aim to address the following:

- ★ Provide an overview of the legal framework of international law and the EU *acquis* in relation to unaccompanied minors, provisions in place to address the human rights of unaccompanied minors and their fundamental freedoms when it comes to return/ integration and potential gaps;
- ★ Provide information on the legal framework and approaches of (Member) States to (voluntary) return of unaccompanied minors; describe the process (which actors and their roles) in relation to (voluntary) return; provide details of approaches that have been used specifically for the return of unaccompanied minors (e.g. AVR(R)-programmes specifically geared towards unaccompanied minors); describe reintegration measures in third countries; describe challenges and best practices concerning the (voluntary) return of unaccompanied minors, e.g. those who cannot be immediately returned;
- ★ Provide information on the approaches of (Member) States to the care/ integration of unaccompanied minors following status determination; describe the process (which actors and their roles) in relation to integration; provide details on approaches that have been aimed specifically at the integration of unaccompanied minors (e.g. education (including progression to third level), housing, guardianship, labour market entry); describe measures available to support unaccompanied minors in advance/ during/ as a follow-up to their transition to adulthood; describe outcomes, challenges and best practices concerning the integration of unaccompanied minors;
- ★ Describe the status(es) given (if any) to unaccompanied minors who are not granted protection (residence permit, visa) but who cannot be removed from a (Member) State;
- ★ Examine possible reasons for the disappearance of unaccompanied minors from guardianship/ care and whether this has any consequences on their permit to stay, plus measures in place to prevent and respond to disappearances and how effective they have been in practice.

6 RELEVANT SOURCES AND LITERATURE

EMN Studies

- ★ EMN (2017): Family reunification of Third-Country Nationals in the EU plus Norway: National Practices. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/00_family_reunification_sr_final.pdf
- ★ EMN (2016): The Return of Rejected Asylum Seekers: Challenges and Good Practices. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/emn-studies-00_synthesis_report_rejected_asylum_seekers_2016.pdf.
- ★ EMN (2015): Policies, practices and data on unaccompanied minors in the EU Member States and Norway. <https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we->

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

[do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/emn_study_policies_practices_and_data_on_unaccompanied_minors_in_the_eu_member_states_and_norway_synthesis_report_final_eu_2015.pdf](https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/emn_study_policies_practices_and_data_on_unaccompanied_minors_in_the_eu_member_states_and_norway_synthesis_report_final_eu_2015.pdf).

- ★ EMN (2015): Integration of beneficiaries of international/ humanitarian protection into the labour market: policies and good practices. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/emn-studies-00_integration_of_beneficiaries_of_international_protection_eu_2015_en_final.pdf.
- ★ EMN (2014): Good practices in the return and reintegration of irregular migrants: Member States' entry bans policy and use of readmission agreements between Member States and third countries. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/emn_study_reentry_bans_and_readmission_agreements_final_december_2014.pdf.
- ★ EMN (2010): Policies on Reception, Return and Integration Arrangements for, and Numbers of, Unaccompanied Minors – an EU Comparative Study. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/unaccompanied-minors/0_emn_synthesis_report_unaccompanied_minors_publication_sept10_en.pdf.

EMN AHQs

- ★ 2017.1209 – **On pull factors for unaccompanied minor asylum applicants** – requested 29 June 2017
- ★ 2017.1199 – **Unaccompanied asylum-seeking children followed by family members under Dublin Regulation** – requested 8 June 2017
- ★ 2017.1145 – **Return of unaccompanied minors** – requested on 3 March 2017
- ★ 2016.1071 – **Rules on family reunification of unaccompanied minors granted refugee status or subsidiary protection** – requested 27 May 2016
- ★ 2016.1067 – **Joint ad-hoc query COM & LU EMN NCP on statelessness: minors born in exile and unaccompanied minors (part 2)** – requested 4 May 2016
- ★ 2015.XXXX – **Detention and removal of minors** – requested XXX
- ★ 2014.523 – **Admission/ Residence and guardianship related provisions for unaccompanied foreign and/ or EU minors in vulnerable situations** – requested 18 November 2013
- ★ 2014.523 – **Safe centres for unaccompanied minors victims of trafficking in human beings** – requested 11 December 2013
- ★ 2012.439 – **Return of unaccompanied minors** – requested 13 November 2012

Other studies and reports

- ★ **European Commission** (2017). Compilation of data, situation and media reports on children in migration. http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/data_children_in_migration.pdf
- ★ **European Commission** (2016). Child-specific Provisions in the Common European Asylum Package. http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/ceas_provision_on_children_table_updated.pdf

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

- ★ **European Commission**, Directorate-General for Education and Culture (2016): Language assessment and integration of unaccompanied minors, Report for Peer Learning Activity in Dresden, May 31 – June 2 2016. https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/peer-learning-dresden_en.pdf.
- ★ **House of Lords**, European Union Committee, 2nd Report of Session 2016–17 (2016): Children in crisis: unaccompanied migrant children in the EU. <https://www.publications.parliament.uk/pa/ld201617/ldselect/ldeduc/34/34.pdf>.
- ★ **IOM's Global Migration Data Analysis Centre** (2016). Children and unsafe migration in Europe: data and policy, understanding the evidence base. <http://gmdac.iom.int/gmdac-data-briefing-5>.
- ★ **Save the Children** (2016): Children on the Move in Europe. Save the Children's response to the deepening child refugee and migrant crisis in Europe. <https://savethechildreninternational.exposure.co/children-on-the-move-in-europe>.
- ★ **10th European Forum on the rights of the child (2016)**: The protection of children in migration, 29-30 November 2016. http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=34456.
- ★ **Wadensjö, E. and Çelikaksoy, A.** (2016): Mapping Experiences and Research about Unaccompanied Refugee Minors in Sweden and Other Countries, Discussion Paper No. 10143, Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit Institute for the Study of Labour. <http://ftp.iza.org/dp10143.pdf>.
- ★ **Fundamental Rights Agency** (2015). Guardianship systems for children deprived of parental care in the European Union. <http://fra.europa.eu/en/publication/2015/guardianship-children-deprived-parental-care>
- ★ **Lemberg-Pedersen, M.** (2015): The rise and fall of the ERPUM pilot. Tracing the European policy drive to deport unaccompanied minors Refugee Studies Centre, Working Paper Series 108. Oxford Department of International Development, University of Oxford. <https://www.rsc.ox.ac.uk/files/files-1/wp-108-erpum-pilot.pdf>.
- ★ **Missing Children Europe** (2015). [Figures and Trends 2015 from Hotlines for Missing Children and Cross-border Family Mediators](http://missingchildreneurope.eu/Portals/0/Docs/Annual%20and%20Data%20reports/Missing%20Children%20Europe%20figures%20and%20trends%202015.pdf). <http://missingchildreneurope.eu/Portals/0/Docs/Annual%20and%20Data%20reports/Missing%20Children%20Europe%20figures%20and%20trends%202015.pdf>
- ★ **NIDOS** (2015). Reception and living in families: overview of family-based reception for unaccompanied minors in the EU Member States. <https://engi.eu/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=595>.
- ★ **UNICEF** (2015): Children's rights in return policy and practice in Europe. A discussion paper on the return of unaccompanied and separated children to institutional reception or family. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/childrens_rights_in_return_policy_and_practice_in_europe.pdf.
- ★ **Wadensjö, E. and Çelikaksoy, A.** (2015): Unaccompanied Minors and Separated Refugee Children in Sweden: An Outlook on Demography, Education and Employment, Discussion Paper No. 8963, Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit Institute for the Study of Labour. <http://ftp.iza.org/dp8963.pdf>.
- ★ **CONNECT Project** (2014): Identification, reception, protection of unaccompanied children, Identifying good practices in, and improving, the connections between actors involved in reception, protection and integration of unaccompanied children in Europe. http://www.connectproject.eu/PDF/CONNECT-Project_Report.pdf.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

- ★ **CONNECT Project** (2014): Reference document on unaccompanied children: a compilation of relevant EU laws and policy, http://www.connectproject.eu/PDF/CONNECT-EU_Reference.pdf.
- ★ **MinAs Project**. The project "In whose best interest? Exploring Unaccompanied Minors Rights Through the Lens of Migration and Asylum Procedures (MinAs)" is a research project carried out in four European countries (Slovenia, Austria, France and United Kingdom) in the period from June 2014 to December 2015. European Commission finances the project and its main aim is to identify and recommend better procedures and protection measures for unaccompanied minors: <http://www.minasproject.eu/>.
- ★ **Robinson, K. & Williams, L.** (2014): Positive Futures – A pilot project to develop and test a model to assist Appeal Rights Exhausted Care Leavers to consider Assisted Voluntary Return. Evaluation Report: <http://www.secouncils.gov.uk/wp-content/uploads/2012/04/Positive-Futures-Evaluation-Report-Final-18-Aug.pdf>.
- ★ **UNHCR & UNICEF** (2014). Safe & Sound: what States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe. <http://www.refworld.org/docid/5423da264.html>.
- ★ **ECRE & Save the Children** (2011). Comparative Study on Practices in the Field of Return of Minors, Final report. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/legal-migration/pdf/general/return_of_children-final.pdf.
- ★ **Goeman et al.** (2011). Core standards for guardians of separated children in Europe. <http://www.corestandardsforguardians.com/images/22/335.pdf>.
- ★ **Council of Europe** (2010). Life projects for unaccompanied migrant minors. A handbook for front-line professionals. <http://www.refworld.org/pdfid/545ca9e74.pdf>.

7 AVAILABLE STATISTICS

EU level

Statistics are available through Eurostat on the number of asylum applicants considered to be unaccompanied minors,³ which may be indicative of the scale and, to a lesser degree, nature of the phenomenon of unaccompanied minors in the EU plus Norway.

National level

Subject to availability, the following statistical data sources would be very useful for this Study, and should be included insofar as possible:

- ★ Decisions on asylum applications by unaccompanied minors and/ or number of residence permits on grounds such as international protection, temporary/ permanent residence permits, etc. issued to unaccompanied minors, if possible disaggregated by status, gender, age group of the minors;
- ★ Number of asylum applications by unaccompanied minors who have been rejected;
- ★ (Estimated) number of unaccompanied minors not seeking asylum and their respective statuses, e.g. those who entered irregularly and victims of trafficking, etc.;
- ★ Number of unaccompanied minors issued temporary/ alternative statuses, tolerated stay, etc.

³ Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00194&plugin=1>

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

- ★ If available, data/ Indicators pertaining to the integration of unaccompanied minors, for example, number of unaccompanied minors enrolled in primary/ secondary education, traineeships/ internships, training, labour market programmes or any other targeted measures; number of unaccompanied minors who have completed successfully any (civic) integration courses; number of unaccompanied minors registered with leisure associations (e.g. football/ cricket federation, scouting, etc.); number of cases of successful family reunification involving unaccompanied minors;
- ★ Number of unaccompanied minors with enforceable return decisions and/ or number of unaccompanied minors returned (voluntary and forced), including data on AVR(R)-programmes targeting unaccompanied minors;
- ★ Number of unaccompanied minors disappearing from care/ guardianship and/ or following a return decision;
- ★ Number of temporary/ permanent residence permits for unaccompanied minors on reaching 18 years of age may be available from immigration authorities and other competent authorities responsible for the protection of unaccompanied minors, such as child protection authorities, NGOs, etc.

NB: The EMN Statistics Working Group is kindly invited to comment on the inclusion of statistics in the Common Template and to trial the collection of statistics in their (Member) State.

8 DEFINITIONS

The following key terms are used in the Common Template. The definitions are taken mostly from the EMN Glossary v4.0.⁴

'Absconding' is defined as an "action by which a person seeks to avoid legal proceedings by not remaining available to the relevant authorities or to the court".

'Applicant for international protection' is defined as "a third-country national or a stateless person who has made an application for international protection in respect of which a final decision has not yet been taken".

'Application for international protection' is defined as "a request made by a third-country national or a stateless person for protection from a Member State, who can be understood to seek refugee status or subsidiary protection status, and who does not explicitly request another kind of protection, outside the scope of Directive 2011/95/EU, that can be applied for separately".

'Assisted voluntary return' is defined as "voluntary return or voluntary departure supported by logistical, financial and/ or other material assistance".

'Asylum seeker' is defined in the global context as a person who seeks safety from persecution or serious harm in a country other than their own and awaits a decision on the application for refugee status under relevant international and national instruments; and in the EU context as a person who has made an application for protection under the Geneva Convention in respect of which a final decision has not yet been taken.

'Compulsory return' in the EU context is defined as "the process of going back – whether in voluntary or enforced compliance with an obligation to return – to:

- ★ one's country of origin; or

⁴ Available at: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/docs/emn-glossary-en-version.pdf

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

- ★ a country of transit in accordance with EU or bilateral readmission agreements or other arrangements; or
- ★ another third country, to which the third-country national concerned voluntarily decides to return and in which they will be accepted.

'Final decision' is defined as "a decision on whether the third-country national or stateless person be granted refugee status or subsidiary protection status by virtue of Directive 2011/95/EU (Recast Qualification Directive) and which is no longer subject to a remedy within the framework of Chapter V of this Directive, irrespective of whether such remedy has the effect of allowing applicants to remain in the Member States concerned pending its outcome". Within the context of this Study, other statuses (than refugee status and subsidiary protection) are taken into account as well.

'Forced return' in the EU context is defined as "the process of going back – whether in voluntary or enforced compliance with an obligation to return – to:

- ★ one's country of origin; or
- ★ a country of transit in accordance with EU or bilateral readmission agreements or other arrangements; or
- ★ another third country, to which the concerned voluntarily decides to return and in which they will be accepted.

'Integration' in the EU context is defined as "a dynamic, two-way process of mutual accommodation by all immigrants and residents of Member States."

'Irregular stay' is defined as "the presence on the territory of a Member State, of a third-country national who does not fulfil, or no longer fulfils the conditions of entry as set out in Art. 5 of the Schengen Borders Code or other conditions for entry, stay or residence in that Member State".

'Reintegration assistance' is defined as "support - either cash, in kind or combined, provided by a host country to a returnee, with the aim of helping the returnee to lead an independent life after return."

'Regularisation' is defined as "in the EU context, state procedure by which illegally staying third-country nationals are awarded a legal status".

'Residence permit' is defined as "any authorisation issued by the authorities of an EU Member State allowing a non-EU national to stay legally in its territory, in accordance with the provisions of Regulation 265/2010 (Long Stay Visa Regulation)."

'Rejected applicant for international protection' is defined as "a person covered by a first instance decision rejecting an application for international protection, including decisions considering applications as inadmissible or as unfounded and decisions under priority and accelerated procedures, taken by administrative or judicial bodies during the reference period".

'Return decision' is defined as "an administrative or judicial decision or act, stating or declaring the stay of a third-country national to be illegal and imposing or stating an obligation to return".

'Return' is defined as "the movement of a person going from a host country back to a country of origin, country of nationality or habitual residence usually after spending a significant period of time in the host country whether voluntary or forced, assisted or spontaneous".

'Subsequent application for international protection' is defined as "a further application for international protection made after a final decision has been taken on a previous application, including cases where the applicant has explicitly withdrawn their application and cases where the determining authority has rejected an application following its implicit withdrawal in accordance with Art. 28 (1) of Directive 2013/32/EU."

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

'Third-country national' is defined as "any person who is not a citizen of the European Union within the meaning of Art. 20(1) of TFEU and who is not a person enjoying the Union right to free movement, as defined in Art. 2(5) of the Schengen Borders Code".

'Tolerated stay' also refers to the (temporary) suspension of removal of a third-country national who has received a return decision but whose removal is not possible either for humanitarian reasons (as their removal would violate the principle of *non-refoulement* or due to the third-country national's physical state or mental capacity) or for technical reasons (such as lack of transport capacity or failure of the removal due to lack of identification or the country of origin's refusal to accept the person) and for as long as a suspensory effect is granted in accordance with Art. 13(2) of Directive 2008/115/EC.

'Unaccompanied minor' is defined as "a third-country national or stateless person below the age of 18 years, who arrives on the territory of the Member States unaccompanied by the adult responsible for them by law or by the practice of the Member State concerned, and for as long as they are not effectively taken into the care of such a person. It includes a minor who is left unaccompanied after they have entered the territory of the Member States." Furthermore, within the context of this Study, unaccompanied minors approaching 18 years of age are generally understood to be in the final couple of years before reaching the age of majority, i.e. 16 to 18 years.

'Voluntary departure' is defined as compliance with the obligation to return within the time-limit fixed for that purpose in the return decision.

'Voluntary return' is defined as "the assisted or independent return to the country of origin, transit or third country, based on the free will of the returnee"

'Vulnerable person' is defined as "minors, unaccompanied minors, disabled people, elderly people, pregnant women, single parents with minor children, victims of trafficking in human beings, persons with serious illnesses, persons with mental disorders and persons who have been subjected to torture, rape or other serious forms of psychological, physical or sexual violence, such as victims of female genital mutilation".

9 ADVISORY GROUP

An "Advisory Group" (AG) has been established within the context of this Study for the purpose of providing support to EMN NCPs during the development of the specifications for the Study, as well as the drafting of the Synthesis Report. In addition to COM and the EMN Service Provider (ICF-Odysseus), the members of the AG for the Study include EMN NCPs from BE, DE, FI, FR, IE, LU, PL, SE and the UK. EMN NCPs are thus invited to send any requests for clarification or further information on the Study to the following representatives of the AG:

- ★ COM: Magnus.OVILIUS@ec.europa.eu; Maria.Zuber@ec.europa.eu
- ★ EMN Service Provider: emn@icf.com; nataliya.nikolova@icfi.com; vittorio.furci@icfi.com
- ★ BE EMN NCP: martine.hendrickx@ibz.fgov.be; Tim.Lagrange@fedasil.be
- ★ DE EMN NCP: Julian.Tangermann@bamf.bund.de; Paula.Hoffmeyer-Zlotnik@bamf.bund.de
- ★ FI EMN NCP: rafael.barlund@migri.fi; johanna.vaananen@migri.fi
- ★ FR EMN NCP: tamara.buschek-chauvel@interieur.gouv.fr; christelle.caporali-petit@interieur.gouv.fr
- ★ IE EMN NCP: samantha.arnold@esri.ie; emma.quinn@esri.ie

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

- ★ LU EMN NCP: adolfo.sommarribas@uni.lu; ralph.petry@uni.lu
- ★ LV EMN NCP: ilva.ievina@pmlp.gov.lv
- ★ NO EMN NCP: jlh@imdi.no; ssh@udi.no; espen.thorud@jd.dep.no
- ★ PL EMN NCP: Joanna.Sosnowska@mswia.gov.pl
- ★ SE EMN NCP: bernd.parusel@migrationsverket.se; jonas.hols@migrationsverket.se
- ★ SI EMN NCP: helena.korosec@gov.si; marusa.bulajic@gov.si
- ★ UK EMN NCP: Laura.Broomfield@homeoffice.gsi.gov.uk; katharine.beaney@homeoffice.gsi.gov.uk

10 TIMETABLE

The following tentative timetable has been proposed for the Study going forward:

Date	Action
3 rd August 2017	Advisory Group meeting to discuss the Concept Note for the Study
31 st August 2017	Circulation of <u>Version 1 of the Common Template</u> for the Study to COM and AG members
25 th September 2017	Circulation of the <u>revised Common Template</u> for the Study to COM, AG members and EMN NCPs
Mid-October 2017	Finalisation of the Common Template and official <u>launch</u> of the Study
31 st January 2018	<u>Submission of National Reports</u> to EMN Service Provider by EMN NCPs
28 th February 2018	Circulation of <u>Version 1 of the Synthesis Report</u> for the Study to COM and AG Members
15 th March 2018	Circulation of the <u>revised Synthesis Report</u> for the Study to COM, AG members and EMN NCPs
Mid-April 2018	<u>Finalisation</u> of the Synthesis Report for the Study and of the National Reports for publication on the EMN website

11 TEMPLATE FOR NATIONAL CONTRIBUTIONS

The template provided below outlines the information that should be included in the National Contributions of EMN NCPs to this Focussed Study. The indicative number of pages to be covered by each section is provided in the guidance note. For National Contributions, the total number of pages should **not exceed 40 pages**, including the questions and excluding the Statistical Annex. A limit of

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

40 pages will also apply to the Synthesis Report, in order to ensure that it remains concise and accessible.

EMN FOCUSED STUDY 2017

Member State's Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

Česká republika

Pracovní verze - dvojjazyčná

Top-line factsheet

The top-line factsheet will serve as an overview of the **National Contribution** introducing the Study and drawing out key facts and figures from across all sections, with a particular emphasis on elements that will be of relevance to (national) policy-makers.

Please provide a concise summary of the main findings of Sections 1-6 below, for example, focussing on:

- Latest figures on the number and socio-demographic characteristics of unaccompanied minors in your (Member) State, as well as evolution over time (2014-2016 and, where available, the first half of 2017);
- Top five main issues with regard to the care/ integration/ return of unaccompanied minors at present;
- Most important recent or planned changes to law, policy and practice regarding the care/ integration/ return of unaccompanied minors since 2014,⁵ for example, as a result of the increase in the number of unaccompanied minors (and TCNs in general) seeking asylum in the EU between 2014 and 2016, the European Agenda on Migration,⁶ etc.;
- Identified challenges and good practices, for example, as a result of the (Member) State coping with the large increase in applications from unaccompanied minors between 2014 and 2016, e.g. how were unaccompanied minors housed, educated, etc.
- Any suggestions for EU level action on unaccompanied minors that might be useful for your (Member) State.

⁵ As the previous EMN study on Unaccompanied minors was completed in 2014, the proposed reference period for the Study is 2014 onwards with some flexibility if (Member) States believe there to be a significant change to law/ policy/ practice outside this period.

⁶ Communication from the Commission on a European Agenda on Migration, available at http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/index_en.htm

OBCENÝ SOUHRN: NEZLETILÍ BEZ DOPROVODU ŽÁDAJÍCÍ I NEŽÁDAJÍCÍ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU:

Nezletilí bez doprovodu (NBD) žádající o mezinárodní ochranu a jejich postavení v řízení a právech

- ★ Správním orgánem, který vede řízení o žádostech o udělení mezinárodní ochrany, je odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky.
- ★ Osoby mladší 18 let musí být ze zákona v řízení o udělení mezinárodní ochrany (MO) zastoupeny, a to již při podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany svým zákonným zástupcem (otec, matka), pokud to není možné, pak jiným zástupcem (další příbuzný z rodiny, již ustanovený opatrovník). Pokud toto nelze, je nezletilému bez doprovodu ze strany odboru azylové a migrační politiky (OAMP) Ministerstva vnitra (MV) České republiky (ČR) ustanoven pro potřeby řízení procesní opatrovník, který je přítomen všem prováděným správním úkonům od počátku řízení, tedy od podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Tímto není dotčena obecná možnost opatrovníka využít právní pomoci a nechat se v řízení zastupovat. Řízení probíhá v jiných ohledech standardně ve smyslu zákona o azylu bez jiných specifik. Každý žadatel, včetně nezletilých bez doprovodu (tedy jejich opatrovník) obdrží v počátku řízení poučení, kde jsou podrobně popsána veškerá práva a povinnosti související s řízením v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět a který si žadatel v počátku řízení zvolí. Dále cizinec (opatrovník) obdrží seznam nevládních a mezinárodních organizací působících na území ČR.
- ★ V rámci řízení jsou evidovány osobní údaje, včetně rodinných vazeb. Kromě toho je zjišťován např. datum a způsob příjezdu do ČR, předchozí pobyt, udělená víza, náboženství, politické přesvědčení, místo a stát narození, cestovní doklad, předchozí žádosti o udělení MO, zdravotní stav a samozřejmě důvody žádosti. Každý případ je hodnocen individuálně.
- ★ Ačkoli Česká republika věnuje velkou pozornost nezletilým v rámci řízení, pro nezletilé bez doprovodu neobsahuje zákon o azylu žádnou specifickou formu řízení či specifická ustanovení. Výjimkou je ustanovení zákona o azylu, které znemožňuje zamítnout žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou a dále ustanovení, které při vstupu do procedury identifikuje nezletilé bez doprovodu jako jednu z kategorií „zranitelných osob“. Pokud je osoba ze zákona identifikována jako zranitelná (tedy včetně nezletilých bez doprovodu), má bezodkladný přístup na území ČR z prostor přijímacího střediska na mezinárodním letišti, jedná-li se o žádost podanou na mezinárodním letišti. Nezletilí bez doprovodu dále nepobývají s ostatními žadateli po dobu řízení v klasickém azylovém zařízení, ale ve školském zařízení nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, kde jsou jejich zájmy zastupovány ze strany pracovníků orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). **ČR nemá žádná zvláštní přijímací střediska pro nezletilé bez doprovodu.** Pokud jde o specifika, ze zákona existuje možnost požádat z důvodů zvláštního zřetele (např. u osob traumatizovaných, znásilněných, u nezletilých bez doprovodu) o vedení správních úkonů a tlumočení ze strany osoby stejného pohlaví. V případě odůvodněných pochybností o uvedeném věku nezletilým má OAMP MV ze zákona možnost

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

vyžádat si lékařské vyšetření věku.

- ★ Všichni žadatelé o udělení mezinárodní ochrany včetně nezletilých bez doprovodu mají od počátku řízení, tedy od podání žádosti přístup k bezplatné zdravotní a sociální péči a psychologické péči (pokud je potřeba). Nezletilí pak mají přístup ke vzdělání v rámci vzdělávacího systému v ČR, stejně tak jako občané ČR. V Zařízení pro děti-cizince (ZDC), kde jsou nezletilí umístěni, je zajištěna odpovídající sociální péče, včetně možností aktivního trávení volného času.
- ★ Praxe ani právní postavení nezletilých žadatelů bez doprovodu v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany se za uplynulý rok nezměnilo.
- ★ Nezletilý cizinec bez doprovodu může také vstoupit do Státního integračního programu (SIP)⁷ a požívat služeb a dalších benefitů tohoto programu. Jedinou podmínkou je udělená mezinárodní ochrana a sestavení individuálního integračního plánu do 12 měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí. Velká část SIP je zaměřena na zajištění bydlení. Ubytování NBD do jejich 18 let věku je zajištěno v zařízeních Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a samostatné bydlení není možné. Veškeré další služby ze SIP však poskytovány být mohou. Jde například o nostrifikaci, pomoc se zaměstnáním (brigáda) či se školou (doučování), případně i proplácení léků na recept v rámci zdravotní péči v oblasti (v případech individuálně posouzených). Po dovršení 18 let může NBD požívat i výhod oblasti související s bydlením, a to pouze v případě, že v té době bude jeho **individuální integrační plán** stále platný (před uplynutím 12 měsíců od jeho podpisu).

NBD nežádající o mezinárodní ochranu

- ★ Přestože cizinecký zákon neobsahuje výslovné ustanovení o umístování NBD, kteří nepožádali o mezinárodní ochranu, v praxi jsou i tito cizinci umístováni zejména do Zařízení pro děti-cizince, případně do jiného vhodného zařízení (zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, dětský domov apod.).
- ★ Konkrétně se v případě zachycení či identifikace nezletilého na území České republiky zkoumá oprávněnost jeho vstupu a pobytu. Jsou-li splněny zákonné podmínky, zahájí se s NBD správní řízení ve věci správního vyhoštění a policie mu pro řízení o správním vyhoštění neprodleně ustanoví opatrovníka. Policie o ustanovení opatrovníka vyrozumí NBD a poučí jej o úkolech opatrovníka. Pokud jsou splněny velmi přísné zákonné podmínky, lze NBD zajistit za účelem správního vyhoštění nebo za účelem jeho předání nebo průvozu. Zákon upravuje postupy v případě, kdy má policie podezření, že osoba není nezletilým bez doprovodu

Postup při zajišťování veřejnoprávní ochrany dětí

⁷ SIP je program pro držitele mezinárodní ochrany, který zabezpečuje jejich základní potřeby na začátku integrace a na její rozjezd. Jde především o potřeby v oblasti bydlení, vzdělávání, zaměstnání, zdravotní a sociální. Ve zmíněných oblastech zajišťuje SIP materiální vybavení i nehmateriální potřeby jako třeba rekvalifikace, sociální poradenství, asistence a tlumočení. SIP je poskytován na období 12 měsíců od data podpisu Individuálního integračního plánu, který slouží jako základní dokument k orientaci v situaci a potřebách oprávněné osoby. Individuální integrační plán musí oprávněná osoba za pomoci odpovědné osoby SUZ nebo jejího poskytovatele sepsat do 12 měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí o mezinárodní ochraně. Pokud tak neučiní, ztrácí na podporu nárok. Součástí SIP je i kurz českého jazyka v dotaci 400 hodin a kurz základů vzdělávání v oblasti kultury a demokracie v dotaci 20 hodin. Tyto kurzy realizuje MŠMT prostřednictvím svých poskytovatelů. Kurz češtiny je časově neomezený a kurz demokracie je třeba absolvovat v průběhu dvou měsíců.

- ★ Vždy probíhá individuální vyhodnocení situace dítěte a je vyhotoven individuální plán ochrany dítěte, který je "šitý na míru" danému dítěti (viz text dále).

SHRNUTÍ HLAVNÍCH INFORMACÍ ZE STUDIE NA NEZLETILÉ BEZ DOPROVODU PO URČENÍ STATUSU

V roce 2017 pobývalo celkově v roce 2017 ve specializovaném Zařízení pro děti-cizince (ZDC) **26 nezletilých cizinců bez doprovodu ze třetích zemí**⁸ (každoročně se jedná o desítky osob), o mezinárodní ochranu ve stejném roce požádalo **7 nezletilých dětí bez doprovodu ze třetích zemí**⁹ (počet nezletilých žadatelů bez doprovodu ze třetích zemí žádajících o mezinárodní ochranu se každoročně pohybuje jen v řádu jednotek).

Dle údajů z posledních třech let (2015, 2016 i 2017) platí, že většina nezletilých bez doprovodu ze třetích zemí pobývajících v ČR je starší 15 let, avšak nikoliv ve věku před těsným dosažením zletilosti. Převažují jednoznačně muži. V roce 2017 pobývaly v Zařízení pro děti-cizince nejčastěji děti z Afghánistánu (14 osob) a Vietnamu (4 osoby).

V porovnání s ostatními členskými státy se jedná stále o velmi nízké počty, a to i přes nárůst počtu nezletilých dětí bez doprovodu v České republice během migrační krize v letech 2015-2016. Vzhledem k přetrvávajícímu nízkému počtu nezletilých osob bez doprovodu v České republice nepředstavuje na národní úrovni problematika nezletilých bez doprovodu velké téma.

Praxe ani právní postavení nezletilých žadatelů bez doprovodu v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany se za uplynulý rok nezměnilo. V posledních letech nedošlo k žádné změně v legislativě, politikách či praxi, která by se přímo dotýkala otázek postavení NBD po ukončení řízení o jejich žádosti o udělení azylu, případně jiného pobytového statutu v České republice – lze snad pouze zmínit novelu zákona o pobytu cizinců, která výslovně akcentovala roli zájmu dítěte: zájem dítěte je výslovně uveden v zákoně o pobytu cizinců jako element, který je nutno brát v potaz v řízení o správním vyhoštění nezletilého cizince či jeho případného zajištění v zařízení pro zajištění cizinců.

Všichni NBD v ČR podléhají Zákonu o sociálně-právní ochraně dětí. Jsou v péči státu na základě předběžného opatření soudu nebo meritorního rozhodnutí¹⁰ (nařízení o ústavní výchově či o péči jiné fyzické osoby či o pěstounské péči).

O přítomnosti NBD na území České republiky jsou vždy informovány orgány sociálně-právní ochrany dětí. Péče o NBD vzniká bezodkladně po převzetí NBD pracovníkem OSPOD, který má povinnost konat v nejlepším zájmu dítěte a zajistit mu odpovídající péči. Přijatá nezbytná opatření mají v drtivé většině případů formu podání návrhu na nařízení předběžného opatření, kterým by NBD byl umístěn do vhodného prostředí. Soud o návrhu musí rozhodnout ve lhůtě 24 hodin.¹¹ Vydáním předběžného opatření získává NBD oprávnění k pobytu na území České republiky. Vhodným prostředím nemusí být pouze Zařízení pro děti-cizince na adrese Radlická 30, Praha 5, byť v praxi bývá většina NBD umístěna právě sem.

Česká republika má vytvořený systém náhradní péče, a to jak rodinných forem náhradní péče (péče jiné fyzické osoby, pěstounská péče, pěstounská péče na přechodnou dobu a osvojení), tak ústavních forem (Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, dětské domovy do 3 let věku a školská zařízení pro výkon ústavní výchovy). Tento systém se však uplatňuje ve vztahu ke všem dětem, zvláštní opatření ve vztahu k NBD představuje pouze zřízení Zařízení pro děti-cizince na Radlické 30, Praha 5. Ze zákona je možné, aby studenti středních a vysokých škol setrvali v tomto zařízení i po dovršení zletilosti. Vždy se však jedná o klienty, kteří byli přijati jako NBD.

Dne 6. září 2012 byla vládou ČR schválena *Koncepce ochrany a péče o nezletilé cizince bez doprovodu včetně*

⁸ Zdroj: Zařízení pro děti-cizince

⁹ Zdroj: Zařízení pro děti cizince

¹⁰ Rozhodnutí ve věci samé.

¹¹ § 452 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

žadatelů o mezinárodní ochranu, která ustavila nový systém péče o nezletilé cizince bez doprovodu, který by měl být založen zejména na individuálním posouzení a vyhodnocení potřeb každého dítěte, na jehož základě by měl být zvolen ten nejvhodnější typ péče (péče příbuzných, blízkých osob, náhradní rodinná péče či umístění v některém z pobytových zařízení jako jsou zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc či zařízení ústavní výchovy a ochranné výchovy na celém území České republiky). Koncepce uvádí, že zcela určujícím faktorem pro umístění dítěte do konkrétního zařízení je nejlepší zájem dítěte. Postup pro posuzování a určování nejlepšího zájmu dítěte není však v českém právním řádu výslovně upraven ani na obecné úrovni, ani specificky ve vztahu k NBD. V oblasti zajišťování veřejnoprávní ochrany dětí prostřednictvím orgánů sociálně-právní ochrany dětí byl však ukotven jako základní nástroj **tzv. vyhodnocování**, které lze označit za nástroj sociální práce, který z posuzování a určování nejlepšího zájmu dítěte vychází. Orgán sociálně-právní ochrany dětí je povinen pravidelně **vyhodnocovat jejich situaci**¹² a na základě vyhodnocení situace zpracovat **individuální plán ochrany daného dítěte**¹³. Vyhodnocení situace dítěte i individuální plán ochrany dítěte zahrnují jak otázky zajištění péče o NBD, případně jiného zázemí pro NBD, tak i otázky týkající se zajištění pobytového statusu NBD na území České republiky a jeho integrace, a to i po dovršení 18. roku věku, případně odcestování z území České republiky (po dovršení 18. roku věku).

Dále je pro každého klienta je v ZDC vypracován **individuální program rozvoje osobnosti a individuální vzdělávací plán**. Na základě těchto dokumentů je klient veden k postupné integraci do českého vzdělávacího systému a české společnosti.

Executive Summary

The Executive Summary of the **Synthesis Report** will provide an overview of the Study, as well as form the basis of an EMN Inform, which will have EU and national policy-makers as its main target audience. The Executive Summary will be prepared by the EMN Service Provider (ICF).

Section 1: Overview of the international and EU legislative framework on unaccompanied minors

This section of the **Synthesis Report** will briefly outline the EU legal framework guiding national legislation on unaccompanied minors. It will provide a mapping of the substantive and procedural provisions in the EU acquis that regulate the protection of unaccompanied minors. The section will also highlight how the EU acquis relates to the broader international legal framework on unaccompanied minors. This section will be developed by the EMN Service Provider, hence no input from the EMN NCPs is required here.

Section 2: Overview of the situation of unaccompanied minors in the (Member) State

This section of the **Synthesis Report** will provide an up-to-date overview of the national situation with regard to unaccompanied minors in the (Member) States, including figures on the scale and nature of the phenomenon, e.g. number of residence permits issued to unaccompanied minors, number of unaccompanied minors reunited with family in (Member) States, etc. The section further sets out the context for the Study by providing information on the overall approaches of (Member) States to the care, integration and return of unaccompanied minors as deduced from the latest changes to law/ policy and/ or practice concerning this group of migrant children. The section will be drafted on the basis of data available from Eurostat or other relevant sources and complemented by national data provided by EMN NCPs (in Annex 1).

¹² K tomu viz § 10 odst. 3 písm. c) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

¹³ K tomu viz § 10 odst. 3 písm. d) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

Q1. Please provide an overview of the current **public debate** with regard to unaccompanied minors who have received a final decision on their application for asylum/ another status in your (Member) State.

Celkový počet nezletilých cizinců bez doprovodu (NBD) ze třetích zemí pobývajících ve specializovaném Zařízení pro děti-cizince (ZDC) se každoročně pohybuje v desítkách osob (v roce **2014** bylo do tohoto zařízení umístěno **22 dětí**, v roce **2015** se jednalo o **79 dětí**, v roce **2016** o **43 dětí** a v roce **2017** o **26 dětí**)¹⁴ a počet žadatelů o mezinárodní ochranu z řad nezletilých bez doprovodu v řádu jednotek (**2014 – 6 osob**¹⁵, **2015 – 14 osob**¹⁶, **2016 – 4 osoby**¹⁷, **2017 – 7 osob**¹⁸).¹⁹ V porovnání s ostatními členskými státy se tak jedná stále o velmi nízké počty, a to i přes nárůst počtu nezletilých dětí bez doprovodu v České republice během migrační krize v letech 2015-2016. Diskuse týkající se postavení nezletilých po udělení/neudělení mezinárodní ochrany či jiného pobytového statusu v současné době v České republice neprobíhají.

Q2. Are unaccompanied minors that fall in this category a **national policy priority**, including those turning 18 years of age? Has this changed over the last few years, i.e. since 2014 onwards? Has there been a shift in focus within policy issues concerning unaccompanied minors?

Vzhledem k přetrvávajícímu nízkému počtu nezletilých osob bez doprovodu v České republice (i přes dočasný nárůst počtu těchto dětí v rámci migrační krize v letech 2015-2016) nepředstavuje na národní úrovni problematika nezletilých bez doprovodu velké téma.

Q3. a. Please provide an overview of **recent changes to law, policy and practice** in relation to what happens with unaccompanied minors after they have received a final decision on their application for asylum/ another status in your (Member) State since 2014 onwards. Please provide an account of such changes also in relation to those unaccompanied minors turning 18 years of age, as well as unaccompanied minors disappearing from guardianship/ care and/ or following a return decision.

V posledních letech nedošlo k žádné změně v legislativě, politikách či praxi, která by se přímo dotýkala otázek postavení NBD po ukončení řízení o jejich žádosti o udělení azylu, případně jiného pobytového statusu v České republice.

Česká republika se stále řídí *Koncepcí ochrany péče o nezletilé cizince bez doprovodu z roku 2012*, podle které mají být NBD umístováni především v rámci běžné sítě náhradní péče (rodinné i realizované v zařízeních – dětských domovech či zařízeních pro děti vyžadujících okamžitou pomoc) a speciální Zařízení pro děti-cizince by mělo být využíváno pouze ve výjimečných a sporných případech, kdy je nutné ověřit udávaný věk NBD nebo NBD pocházejí ze zcela odlišného kulturního a sociálního prostředí, či jsou zatíženi traumatickými zážitky (válečné konflikty apod.), nerozumí a nehovoří česky.

Vzhledem k nárůstu počtu NBD přicházejících do ČR především v letech 2015-2016, kapacitních možnostech jednotlivých zařízení a s ohledem na státní příslušnost těchto dětí (pocházející z kulturně a sociálně odlišných prostředí), dochází v praxi k umístování dětí cizinců především do výše zmíněného speciálního Zařízení pro děti-cizince.

¹⁴ Zdroj: Zařízení pro děti-cizince

¹⁵ Zdroj: OAMP MV

¹⁶ Zdroj: OAMP MV

¹⁷ Zdroj: Zařízení pro děti-cizince

¹⁸ Zdroj: Zařízení pro děti cizince

¹⁹ Počet dětí v Zařízení pro děti-cizince nevyjadřuje celkový počet nezletilých cizinců bez doprovodu na území České republiky, jelikož tyto děti mohou být umístěny též v běžné síti náhradní péče – typicky v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc, běžné síti školských zařízení pro výkon ústavní výchovy, v případě nejmenších dětí-cizinců, které jsou na území České republiky opuštěny svými rodiči, též v dětských domovech pro děti do 3 let věku, a rovněž v různých formách náhradní rodinné péče. Česká republika nemá k dispozici jednotný systém zaznamenávající počet všech NBD, kteří jsou zjištěni na území. Do zařízení pro děti-cizince mohou být navíc umístovány i děti občanů z EU a nejedná se vždy o děti bez doprovodu. Ve zmíněných statistikách a v rámci této studie jsou však uváděny pouze děti ze třetích zemí.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

V září 2015 byl Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy přijat v souvislosti s narůstajícím počtem přijímaných NBD v rámci migrační krize dokument²⁰ s názvem *Informace týkající se nezletilých bez doprovodu v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a preventivně výchovné péče*. Prostřednictvím tohoto dokumentu byl ze strany MŠMT stabilizován nový systém péče o NBD. Byla určena nová pracoviště pod metodickým vedením Zařízení pro děti-cizince, která jsou určena pro dlouhodobou péči o nezletilé cizince bez doprovodu. Do těchto zařízení byly děti umísťovány z kapacitních důvodů v období zmiňovaného zvýšeného nárůstu počtu nezletilých osob. Nutno podotknout, že tato koncepce umísťováním dětí do režimových zařízení, kterou na úseku péče o NBD uplatňovalo především v období migrační krize MŠMT, Koncepti ochrany péče o nezletilé cizince bez doprovodu z roku 2012 zcela neodpovídá.

b. Please indicate **any planned changes** to law/ policy/ practice regarding the care/ integration/ return of unaccompanied minors going forward.

Nejsou plánované žádné legislativní změny v této oblasti. Nutno vyčkat na přijetí nového komplexního azylového acquis, které je nyní projednáváno v orgánech Unie. Poté bude nutno legislativně reagovat.

Q4. What **statuses** does your (Member) State typically grant to unaccompanied minors and in what circumstances (e.g. asylum, humanitarian protection, temporary/ tolerated status, etc.)? Please do not provide details here on the different status determination procedures (as this is not the focus of the Study), but rather on what status(es) they result in for unaccompanied minors.

Všichni NBD v ČR podléhají Zákonu o sociálně-právní ochraně dítěte. Jsou v péči státu na základě předběžného opatření soudu, případně meritorního rozhodnutí (tz. rozhodnutí ve věci samé).

V případě dětí, které byly do náhradní péče svěřeny předběžným opatřením, vzniká oprávnění pobývat na území České republiky bez víza. V případě, že je dítě **předběžným opatřením** svěřeno do péče fyzické osoby, zákon nepodmiňuje vznik oprávnění NBD k pobytu na území České republiky povinností této fyzické osoby disponovat oprávněním trvale pobývat na území České republiky.

Při meritorním rozhodnutí o náhradní péči o NBD (formou nařízení ústavní výchovy či svěřeni do péče jiné fyzické osoby či pěstounské péče) získávají NBD oprávnění k trvalému pobytu s platností do 18 let věku. Cizinec svěřený do náhradní výchovy **meritorním rozhodnutím** příslušného orgánu je oprávněn trvale pobývat na území, je-li alespoň jedna fyzická osoba, jíž je cizinec svěřen, přihlášená k trvalému pobytu na území nebo se na území nachází ústav, ve kterém je dítě umístěno (tzv. právní fikce trvalého pobytu – na cizince se pro účely práv a povinností hledí jako na cizince s povoleným trvalým pobytem). Po dovršení 18. roku věku si cizinec může do 60 dnů podat žádost o trvalý pobyt²¹, konkrétně žádost o povolení k pobytu z humanitárních důvodů.

Pokud je cizinec svěřen do péče Zařízení pro děti- cizince, významná je možnost klienta setrvat v zařízení i po dosažení 18 roku věku, kdy už nepodléhá soudnímu rozhodnutí. Po 18. roce ZDC podává žádost o trvalý pobyt (k žádosti přikládá zařízení svoji podporu, smlouvu o pobytu v ZDC a potvrzení o studiu), které je zpravidla vyhověno, neboť klient má statut studenta a zůstává v péči ZDC na základě smluvního vztahu, což umožňuje Zákon o výkonu ústavní výchovy.

Pokud cizinec požádá o mezinárodní ochranu (řízení o svěřeni dítěte do náhradní rodinné péče nebo o nařízení ústavní výchovy je výhradně soudním řízením, nikoli správním, a běží tedy nezávisle na řízení o udělení mezinárodní ochrany), jsou vždy posuzovány v rámci žádosti důvody pro udělení azylu a doplňkové ochrany. V případě, že Ministerstvo vnitra rozhodne o udělení doplňkové ochrany, je NBD oprávněn pobývat na území ČR do

²⁰ Č.j. MSMT-3839/2015-3

²¹ Podle ustanovení § 87 odst. 7 písm. a) o pobytu cizinců.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

doby, než pomine důvod, pro který byla doplňková ochrana udělena.

Pokud NBD mezinárodní ochrana udělena nebyla a nebyly učiněny po dosažení plnoletosti (18 let) právní kroky k legalizaci jeho pobytu (žádost o udělení trvalého pobytu, viz výše)²², je mu Ministerstvem vnitra ČR udělen výjezdní příkaz se stanovenou lhůtou, do kdy musí z ČR odcestovat. Lhůta pro podání žádosti o pobyt činí 60 dnů po dosažení věku 18 let.²³

Q5. a. Please provide any further qualitative information available in your (Member) State on the **characteristics of unaccompanied minors**, as follows:

- Are unaccompanied minors **mostly close to the age of majority** when a final decision on their application for asylum/ another status is issued, or (much) younger?

Dle údajů z posledních třech let (2015, 2016 i 2017) platí, že většina nezletilých bez doprovodu ze třetích zemí pobývajících v ČR je starší 15 let, avšak nikoliv ve věku před těsným dosažením zletilosti.

- Are they **boys or girls** predominantly?

Dle údajů z posledních let (2015, 2016 i 2017) převažují jednoznačně muži.

- Are they **resettled and/ or relocated** unaccompanied minors whose right to reside in your (Member) State has been clarified?

Česká republika nepřesídlila ani nerelokovala žádného nezletilého bez doprovodu do ČR. Osoby, které byly relokované nebo přesídlené, byly v některých případech děti, avšak s doprovodem (jednalo se o celé rodiny).

- Please provide any other qualitative information available *not covered above, for example*, unaccompanied minors not presenting themselves to the authorities, etc.:

V roce 2017 pobývaly v Zařízení pro děti-cizince nejčastěji děti z Afghánistánu (14 osob) a Vietnamu (4 osoby).

U některých klientů, kteří byli přijati do Zařízení pro děti-cizince, se následně prokázalo, že jde o klienty starší 18 let, kteří však při svém zadržení udali věk nižší. Dle zástupce Zařízení pro děti-cizince chybí v České republice možnost multidisciplinárního posouzení věku klienta, která by objektivizovala data uváděná klientem a zamezila tak případnému zneužití systému náhradní rodinné péče - v této souvislosti je připravován pilotní projekt Ministerstva vnitra, UNHCR a Kanceláře veřejného ochránce práv, který by měl otestovat jiné než lékařské metody určení věku.

Některé děti nepožádali o mezinárodní ochranu v České republice, ale požádali o ni již dříve v jiném členském státě EU. Dublinské řízení v takovém případě není vedeno a dítě zůstává na území ČR. Pokud nezletilý o mezinárodní ochranu v ČR požádá, je dublinské řízení vedeno a realizováno jen v případě zjištění rodinných vazeb, je-li to v zájmu dítěte.

b. Please complete the Excel document in Annex 1 (including data as well as metadata) if you have **national statistics** on:

- The total number of accepted/ rejected applications for asylum by unaccompanied minors in 2014-2016 and, where available, the first half of 2017, if possible disaggregated by sex/ country of origin of the minor;

²² § 66 odst. 1 písm. a) o pobytu cizinců.

²³ Podle ustanovení § 87 odst. 7 písm. a) bod 4 o pobytu cizinců.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

- The total number of residence permits issued to unaccompanied minors on grounds such as asylum, humanitarian protection, etc. in 2014-2016 and, where available, the first half of 2017, if possible disaggregated by sex/ country of origin of the minor;
- The total (estimated) number of unaccompanied minors not seeking asylum and their respective statuses, e.g. those who entered irregularly and victims of trafficking, etc. in 2014-2016 and, where available, the first half of 2017, if possible disaggregated by age/ sex/ country of origin of the minor;
- The total number of unaccompanied minors issued temporary/ alternative statuses, tolerated stay, etc. in 2014-2016 and, where available, the first half of 2017, if possible disaggregated by sex/ country of origin of the minor;
- If available, data pertaining to specific integration outcomes for unaccompanied minors in 2014-2016 and, where available, the first half of 2017, if possible disaggregated by age/ sex/ country of origin of the minor (e.g. unaccompanied minors enrolled in primary/ secondary education, traineeships/ internships, training, labour market programmes or any other targeted measures; unaccompanied minors who have completed successfully any (civic) integration courses; unaccompanied minors registered with leisure associations (e.g. football/ cricket federation, scouting, etc.); cases of successful family reunification involving unaccompanied minors). *If such data are not available, please provide below any existing qualitative information in relation to outcomes for unaccompanied minors;*
- The total number of unaccompanied minors with enforceable return decisions and/ or number of unaccompanied minors returned (through voluntary and forced returns), including data on AVR(R)-programmes targeting unaccompanied minors in 2014-2016 and, where available, the first half of 2017, if possible disaggregated by age/ sex/ country of origin of the minor;
- The total (estimated) number of unaccompanied minors disappearing from care/ guardianship and/ or following a return decision, if possible disaggregated by age/ sex/ country of origin of the minor.

Please do not here include the Eurostat data mentioned above, as this information is available publically and can therefore be analysed centrally for the Synthesis Report.

Česká republika nemá k dispozici jednotný systém zaznamenávající počet všech NBD, kteří jsou zjištěni na území. Dostupné jsou pouze počty NBD ze třetích zemí umístěných do Zařízení pro děti-cizince a počty nezletilých cizinců ze třetích zemí žádajících o mezinárodní ochranu v ČR (viz statistiky v otázce č.1).

Počet dětí v Zařízení pro děti-cizince však nevyjadřuje celkový počet nezletilých cizinců bez doprovodu na území České republiky, jelikož tyto děti mohou být umístěny též v běžné síti náhradní péče – typicky v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc, běžné síti školských zařízení pro výkon ústavní výchovy, v případě nejmenších dětí-cizinců, které jsou na území České republiky opuštěny svými rodiči, též v dětských domovech pro děti do 3 let věku, a rovněž v různých formách náhradní rodinné péče. Do zařízení pro děti-cizince mohou být navíc umísťovány i děti občanů z EU a nejedná se vždy o děti bez doprovodu. Ve zmíněných statistikách a v rámci této studie jsou však uváděny pouze děti ze třetích zemí.

Q6. a. Please provide a general overview of what happens with unaccompanied minors in your (Member) State **when they turn 18 years of age**, including a brief description of the approach (e.g. transitional measures/ plans) of your (Member) State:

- when an unaccompanied minor has received **a final negative decision** on his/ her application for asylum/ another status as a minor (please elaborate below):

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

V případě, že řízení o žádosti NBD o udělení mezinárodní ochrany definitivně skončí zamítnutím žádosti, nebo v případě, kdy byl NBD odňat azyl nebo doplňková ochrana, či v případě, kdy uplynula doba, na niž byla doplňková ochrana NBD udělena, aniž by tato doba byla prodloužena, zaniká NBD oprávnění k pobytu na území ČR podle zákona o pobytu.

Pokud je však NBD v této době **stále nezletilý**, bude oprávněnost jeho pobytu podobně jako v případech NBD, kteří nejsou žadateli o mezinárodní ochranu, vyplývat ze soudního rozhodnutí, jímž byl NBD svěřen do některé z forem náhradní péče na území ČR, tj. z **předběžného opatření**, případně **meritorního rozhodnutí o náhradní péči o NBD**.

NBD v ČR podléhají Zákonu o sociálně právní ochraně dětí. Všichni NBD, ať již v ČR původně pobývali legálně či nelegálně, mají ode dne, kdy jsou svěřeni do náhradní péče na základě předběžného opatření či meritorního rozhodnutí zlegalizovaný pobyt až do jeho 18 let věku, a to bez ohledu na to, zda jsou žadateli o mezinárodní ochranu, nebo ne.

V případě, že je dítě svěřeno do náhradní péče na základě **předběžného opatření**, nezískává toto dítě oprávnění k trvalému pobytu na území České republiky, ale pouze oprávnění k přechodnému pobytu na území ČR bez víza (par. 18 písm. d) bod 4 zákona o pobytu cizinců). Předběžné opatření zanikne meritorním rozhodnutím nebo nejpozději v okamžiku, kdy NBD dovrší 18. rok věku. V druhém zmiňovaném případě NBD zaniká rovněž oprávnění k pobytu na území ČR.

Pokud byl cizinec svěřen do náhradní péče fyzické osoby přihlášené k trvalému pobytu na území ČR nebo umístěn do pobytového zařízení na základě meritorního rozhodnutí, získává oprávnění k trvalému pobytu až do jeho 18 let věku, a to bez ohledu na to, zda je žadatelem o mezinárodní ochranu, nebo ne. Pokud bylo meritorní rozhodnutí vydáno a nabylo právní moci před dovršením 15 roku, pak s dovršením 15 let získává cizinec standardní povolení k trvalému pobytu podle zákona o pobytu cizinců. Pokud k tomu došlo po dosažení 15 let, cizinec získává pouze oprávnění k trvalému pobytu, které končí nejpozději dovršením 18. roku věku – platnost tohoto oprávnění nekončí, pokud byla cizinci rozhodnutím soudu omezena jeho svéprávnost nebo pokud cizinec do 60 dnů podal žádost o trvalý pobyt²⁴, konkrétně žádost o povolení k pobytu z humanitárních důvodů. Této žádosti je zpravidla vyhověno. Významná je možnost klienta setrvat v Zařízení pro děti-cizince i po dosažení 18 roku věku, kdy už nepodléhá soudnímu rozhodnutí. K žádosti o trvalý pobyt je přikládána podpora zařízení, smlouva o pobytu v ZDC a potvrzení o studiu. Klient je stále plně zaopatřen a získání legalizovaného pobytu je snazší. Pro podání žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu je však nezbytné, aby v případě dříve vydaného rozhodnutí o správním vyhoštění cizinec využil zákonné možnosti o zrušení platnosti tohoto rozhodnutí. Policie může zrušit platnost rozhodnutí o správním vyhoštění, jedná-li se o cizince svěřeného do náhradní výchovy, který dosáhl věku 18 let a podle vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí tento cizinec vykazuje snahu o integraci na území.²⁵ Pro účely řízení o vydání povolení k trvalému pobytu je pak třeba ze strany cizince zajistit i další nezbytné doklady, které jsou pro rozhodnutí o takové žádosti vyžadovány zákonem – platný cestovní doklad a doklad o zajištění ubytování na území.

Po dosažení věku 18 let se však situace zásadně mění a pobyt každého mladého cizince je nutné upravit individuálně – rozsah práv a povinností je odlišný zejména s ohledem na fakt, zda se jedná o cizince, kterému byla udělena mezinárodní ochrana, či nikoli. Pokud cizinci nebyla udělena mezinárodní ochrana, v okamžiku, kdy dosáhne 18 let, může do 60 dnů podat žádost o trvalý pobyt (viz odstavec výše o meritorním rozhodnutí a odsazení plnoletosti), konkrétně žádost o povolení k pobytu z humanitárních důvodů. Pokud nebyly učiněny právní kroky k legalizaci pobytu dříve nezletilého, je mu Ministerstvem vnitra ČR udělen výjezdní příkaz se stanovenou lhůtou, do kdy musí z ČR odcestovat.

- when an unaccompanied minor is **granted a status as a minor** (please elaborate below):

²⁴ Podle ustanovení § 87 odst. 7 písm. a) o pobytu cizinců.

²⁵ Podle ustanovení § 122 odst. 5 písm. c) a odst. 6 písm. b) zákona o pobytu cizinců.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

Cizinec, kterému byla udělena nějaká z forem mezinárodní ochrany, získává povolení k pobytu na území ČR (u azylu platí trvalý pobyt na území po dobu platnosti rozhodnutí o azylu – u azylu doba trvání povolení není na rozdíl od doplňkové ochrany v rozhodnutí předem vymezena, u doplňkové ochrany je povolen pobyt po dobu stanovenou v rozhodnutí o doplňkové ochraně) a je mu vydán průkaz k povolení pobytu poživatele mezinárodní ochrany. Jako poživatele mezinárodní ochrany je mu umožněn vstup do *Státního integračního programu* (neomezeno věkem).

b. Please describe how unaccompanied minors who are approaching 18 years of age are **identified** in your (Member) State so that transitional measures/ plans can be introduced as part of their care/ integration/ return. How often is this review being done, e.g. every month, etc.?

O přítomnosti NBD na území České republiky jsou vždy informovány orgány sociálně-právní ochrany dětí. Ti NBD, kteří na území České republiky²⁶:

- a) mají trvalý pobyt;
- b) mají povolen trvalý pobyt nebo jsou hlášeni k pobytu na území České republiky po dobu nejméně 90 dnů;
- c) podali žádost o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky;
- d) jsou oprávněni trvale pobývat na území České republiky;
- e) jsou azylantem nebo osobou požívající doplňkové ochrany,

spadají do osobní působnosti sociálně-právní ochrany dětí (zákon však pamatuje i na děti, které nemají ještě legální pobyt - sociálně-právní ochrana se poskytuje také dítěti, které nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt nebo není hlášeno k pobytu na území České republiky po dobu nejméně 90 dnů²⁷). S ohledem na skutečnost, že se současně jedná o děti bez rodičů, které jsou navíc typicky svěřeny do některé z náhradních forem péče, jsou tyto děti vedeny v evidenci sociálně-právní ochrany dětí jako **tzv. ohrožené děti, tj. děti pod veřejnoprávní ochranou státu**. Orgán sociálně-právní ochrany dětí je povinen pravidelně vyhodnocovat jejich situaci²⁸ a na základě vyhodnocení situace zpracovat **individuální plán ochrany daného dítěte**²⁹. V zákoně nejsou stanoveny žádné přesné termíny pro revizi vyhodnocení a přijatého individuálního plánu ochrany dítěte; zákon v této souvislosti hovoří o tom, že k pravidelnému vyhodnocování situace dítěte a jeho rodiny by mělo docházet podle potřeby, vyplývající z vývoje situace dítěte, který by měl v rámci vyhodnocení i individuálního plánu ochrany dítěte vždy zachycen, je-li z hlediska poskytování veřejnoprávní ochrany dítěte relevantní. Vyhodnocení situace dítěte i individuální plán ochrany dítěte zahrnují jak otázky zajištění péče o NBD, případně jiného zázemí pro NBD, tak i otázky týkající se zajištění pobytového statusu NBD na území České republiky a jeho integrace, a to i po dovršení 18. roku věku, případně odcestování z území České republiky (po dovršení 18. roku věku). MPSV za tímto účelem vydalo pro orgány sociálně-právní ochrany dětí metodické doporučení, které by pracovníkům mělo pomoci zorientovat se v různých otázkách, souvisejících s pobytovým statutem NBD na území České republiky a s významem věkové hranice 18 let.

Dále je pro každého klienta je v ZDC vypracován **individuální program rozvoje osobnosti a individuální vzdělávací plán**. Na základě těchto dokumentů je klient veden k postupné integraci do českého vzdělávacího systému a české společnosti. Každému klientovi je určen garant – speciální pedagog, který společně s klientem sestavuje oba plány a následně 1x za půl roku provádí jeho revizi. Garant následně uvádí výsledky revize na pedagoické poradě, kde je možné plány doplnit na základě doporučení dalších odborných pracovníků. V rámci stanovených úkolů jednotlivých programů je věnována pozornost také přípravě dětí na odchod ze zařízení.

Navíc, pokud byla cizinci udělenena mezinárodní ochrana, může do 1 roku od nabytí právní moci rozhodnutí požádat o vstup do Státního integračního programu, který poskytuje služby a benefity v oblasti bydlení, vzdělávání, zaměstnání, zdravotní a sociálně péče.

²⁶ K tomu viz § 2 odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

²⁷ K tomu viz § 2 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

²⁸ K tomu viz § 10 odst. 3 písm. c) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

²⁹ K tomu viz § 10 odst. 3 písm. d) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

c. When are **transitional measures/ plans** for those unaccompanied minors turning 18 years of age likely to commence in your (Member) State, e.g. how many months / years before? And for how long can such measures continue after the unaccompanied minor reaches adulthood, e.g. is there any age threshold?

Odborná činnost s NBD začíná bezprostředně po přijetí do Zařízení pro děti-cizince. Každý klient projde 8 týdenním diagnostickým pobytem, jehož výstupem je komplexní posouzení jeho potřeb a situace a vypracování závěrečné zprávy. Na základě těchto zjištění jsou vypracovány výše zmíněné plány (**individuální program rozvoje osobnosti a individuální vzdělávací plán**). Revize plánů probíhá až do ukončení pobytu klienta v ZDC nejdéle do dosažení 26 roků věku, tedy do ukončení přípravy na povolání. Klient však musí splňovat statut studenta, tedy musí být řádným studentem střední nebo vysoké školy.

Orgány sociálně-právní ochrany dětí nemají obecně stanovenou žádnou lhůtu, kdy je třeba začít s realizací přechodných opatření souvisejících s dovršením 18. roku věku. To vždy závisí na konkrétních okolnostech případu a potřebnosti zjištěné na základě vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny. Schopnost NBD vést samostatný život a být připraven na dospělost by měla být posilována po celou dobu poskytování intervence ze strany orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Samotné otázky týkající se pobytového statusu dítěte na území České republiky budou odviset od konkrétních okolností případu.

Orgány sociálně-právní ochrany dětí nejsou nadány oprávněním pokračovat v intervenci poté, co dítě dovrší 18 let. Podle standardů kvality sociálně-právní ochrany³⁰ však musí zajistit návaznost služeb. Orgán sociálně-právní ochrany dětí by přinejmenším měl ještě před dovršením 18. roku věku NBD zprostředkovat kontakt na jiné formy podpory, a to případně včetně sociálního pracovníka na obci, který může NBD při řešení jeho záležitostí dále pomoci. Využití jakýchkoli dalších služeb je však, narozdíl od intervence orgánu sociálně-právní ochrany dětí, vázáno na souhlas NBD.

Section 3: Care arrangements for unaccompanied minors, including after-care for unaccompanied minors turning 18 years of age

*This section of the Synthesis Report will provide a factual, comparative **overview of the care arrangements in place for unaccompanied minors in the (Member) States – including any transitional/ after-care available for unaccompanied minors turning 18.** Whilst the aim of this section is to report on care measures available specifically to unaccompanied minors following status determination, some care provisions are accessible for unaccompanied minors without a determination on their applications/ 'legal' status. Where the provisions differ from those for unaccompanied minors without a determination on their applications, this should be indicated. If applicable, please also distinguish between provisions that apply to all unaccompanied minors, as well as those that apply to certain groups of unaccompanied minors, e.g. non-asylum seeking unaccompanied minors, trafficked children, etc.*

Overview of care provisions and organisational set-up in the (Member) State

Q7. a. What **priority** is given to the care for unaccompanied minors in your (Member) State (over their return, for example)? When does the care for unaccompanied minors commence, i.e. before or after status determination?

Nezletilé osoby

Koncepce ochrany a péče o nezletilé cizince bez doprovodu včetně žadatelů o mezinárodní ochranu (schválená vládou ČR 6. září 2012) ustavila nový systém péče o nezletilé cizince bez doprovodu, který by měl být založen zejména na individuálním posouzení a vyhodnocení potřeb každého dítěte, na jehož základě by měl být zvolen ten

³⁰ Příloha č. 1 vyhlášky č. 473/2012 Sb o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

nejvhodnější typ péče (péče příbuzných, blízkých osob, náhradní rodinná péče či umístění v některém z pobytových zařízení jako jsou zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc či zařízení ústavní výchovy na celém území České republiky). Zcela určujícím faktorem pro umístění dítěte do konkrétního zařízení má být jeho nejlepší zájem a nikoliv jeho státní příslušnost.³¹

V okamžiku, kdy je zjištěno, že se na území České republiky nachází NBD, který je v těchto případech typicky zajištěn Policií České republiky, je neodkladně vyrozuměn orgán sociálně-právní ochrany dětí. Péče o NBD vzniká bezodkladně po převzetí NBD pracovníkem OSPOD, který má povinnost konat v nejlepším zájmu dítěte a zajistit mu odpovídající péči. Tato instituce má povinnost přijmout opatření, která jsou nezbytná k ochraně života, zdraví a zajištění uspokojování základních potřeb v nejnütnější rozsahu, včetně zdravotních služeb³², a to bez ohledu na to, zda NBD pobývá na území České republiky legálně či nelegálně. Přijatá nezbytná opatření mají v drtivé většině případů formu podání návrhu na nařízení předběžného opatření, kterým by NBD byl umístěn do vhodného prostředí. Soud o návrhu musí rozhodnout ve lhůtě 24 hodin.³³ Vydáním předběžného opatření získává NBD oprávnění k pobytu na území České republiky. Vhodným prostředím nemusí být pouze zařízení pro děti-cizince na adrese Radlická 30, Praha 5, byť v praxi bývá většina NBD umístěna právě sem. Po vystavení předběžného opatření je tak veškerá péče o NBD poskytována obvykle Zařízením pro děti – cizince v součinnosti s OSPOD, jehož pracovník bývá určen opatrovníkem dítěte. Činnost zařízení s ohledem na nejlepší zájem dítěte a dodržování všech zákonných norem pravidelně dozoruje i místně příslušný státní zástupce. NBD může být umístěn též do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a není vyloučeno ani jeho svěřením do pěstounské péče na přechodnou dobu, případně do péče fyzické osoby (např. příbuzného, pokud by již na území České republiky pobýval).

Po umístění NBD je dále vyhodnocována situace NBD s cílem zjistit, zda je v nejlepším zájmu NBD zůstat na území České republiky, být sloučen s příbuznými v jiném státě, anebo být repatriován do státu původu. Za toto vyhodnocení je primárně odpovědný orgán sociálně-právní ochrany dětí. Ten by měl současně NBD poučit o jeho právu požádat na území České republiky o mezinárodní ochranu a vysvětlit mu, co by takový postup obnášel. Pokud je vyhodnoceno, že v nejlepším zájmu NBD je setrvat na území České republiky, případně pokud NBD podal žádost o udělení mezinárodní ochrany, musí být bez zbytečného odkladu činit kroky k meritorní úpravě jeho poměrů a k zajištění náhradní péče nikoli pouze na základě předběžného opatření, nýbrž na základě rozsudku soudu. NBD může být opět svěřen do jakékoli formy náhradní péče, v praxi se nejčastěji jedná o péči ústavní.

Co se týče návratů NBD, ačkoliv nucené návraty nejsou ze zákona zakázány, v praxi k nim nedochází. Návraty nezletilých bez doprovodu probíhají v České republice pouze na základě dobrovolnosti. Většina dětí z třetích států není navracena, neboť neprojevují zájem.

Zletilé osoby

Po dosažení plnoletosti je třeba, aby cizinec, který nepožádal dříve o mezinárodní ochranu, učinil právní kroky k legalizaci svého pobytu (podal žádost o trvalý pobyt), pokud tak neučiní, je mu Ministerstvem vnitra udělen výjezdní příkaz se stanovenou lhůtou, do kdy musí z ČR odcestovat. Lhůta pro podání žádosti o pobyt činí 60 dnů po dosažení věku 18 let.

Cizinec, kterému byla udělena nějaká z forem mezinárodní ochrany, získává povolení k pobytu na území ČR a je mu vydán průkaz k povolení pobytu poživitele mezinárodní ochrany. Cizinec se statutem poživitele mezinárodní ochrany má stejná práva a povinnosti jako český občan, s výjimkou volebního práva a určitého omezení při zaměstnávání ve státní správě. Může si také, při splnění zákonem požadovaných podmínek, zažádat o udělení občanství. Jako poživatel mezinárodní ochrany je mu umožněn vstup do *Státního integračního programu* (program není omezen věkem).

Cizinec, který dosáhl věku 18 let a je stále v azylové proceduře, může být přemístěn do pobytového střediska

³¹ Zdroj: Koncepce ochrany a péče o nezletilé bez doprovodu včetně žadatelů o mezinárodní ochranu (schváleno 6. září 2012)

³² § 37 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

³³ § 452 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

Správy uprchlických zařízení pro dospělé žadatele o mezinárodní ochranu.

b. Please provide a summary overview of the provisions in place in your (Member) State for the **care** of unaccompanied minors following their status determination, including accommodation, guardianship, etc., indicating in particular how the legal status of the unaccompanied minor defines his/ her specific care arrangements (e.g. refugees, unaccompanied minors not seeking asylum, etc.).

V případě nařízení **předběžného opatření** získává NBD oprávnění pobývat na území České republiky bez víza, které trvá po celou dobu trvání předběžného opatření (max do 18 let).

V případě **meritorního svěřeni** (finálního rozhodnutí soudu) do náhradní péče ze zákona platí, že všichni NBD, ať již v ČR původně pobývali legálně či nelegálně, je ode dne, kdy ho soud svěří do náhradní výchovy, oprávněn trvale pobývat na území, je-li alespoň jedna fyzická osoba, jíž je tento cizinec svěřen, přihlášen k trvalému pobytu na území nebo se na území nachází ústav, ve kterém je dítě umístěno (tzv. právní fikce trvalého pobytu – na cizince se pro účely práv a povinností hledí jako na cizince s povoleným trvalým pobytem).

Nařízením ústavní výchovy nad nezletilým bez doprovodu či svěřením do náhradní rodinné péče vzniká právo NBD, aby na něj bylo pohlíženo jako na občana české republiky a vztahují se na něj identické legislativní podmínky jako na české dítě. Má právo na plné přímé zapoatření, na vzdělání, vzniká mu nárok na veřejné zdravotní pojištění, má rovný přístup ke všem službám. Pobytově získává oprávnění k trvalému pobytu do 18 roku věku.

Pokud jde o způsob zajištění péče, neexistuje žádné specifické uspořádání pro NBD, které by bylo upraveno plošně (veřejnoprávní ochrana je všem dětem poskytována stejně). Rovněž z hlediska zajištění péče není rozhodné, zda NBD požádal o udělení mezinárodní ochrany, či nikoli.

Na NBD dopadají obecná pravidla uspořádání dané formy náhradní péče, do které byli svěřeni (nejčastěji se jedná o péči v ústavním zařízení). Jedinou výjimku představuje v tomto ohledu Zařízení pro děti cizince na Radlické 30, Praha 5, které však není upraveno na úrovni zákona (z hlediska zákona se jedná o diagnostický ústav, tj. o režimové zařízení, do kterého bývají umísťovány i děti, které mají obvyklé bydliště na území České republiky, a to děti s rizikovými projevy v chování), nýbrž na úrovni vyhlášky³⁴. Podle zákona může toto zařízení mít kapacitu až 48 dětí, Zařízení pro děti cizince na Radlické 30, Praha 5 má kapacitu 18 dětí.

NBD v rámci prvotního zajištění nezbytné pomoci může být umístěn též do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, což jsou krizová zařízení pro děti, která spadají do gesce Ministerstva práce a sociálních věcí. Pobyt v tomto zařízení by neměl přesáhnout dobu 6 měsíců, jeho cílem je poskytnout dítěti zázemí do doby, než bude nalezeno stabilnější řešení jeho situace. Nejvýše přípustná kapacita tohoto zařízení je ze zákona 28 dětí.³⁵ Zákon stanoví, že zařízení musí mít vždy jednoho pečovatele na 4 děti³⁶. Vyhláškou je pak v rámci standardů kvality vyžadován 1 sociální pracovník na 10 dětí v zařízení.³⁷

Zastoupení NBD je zajištěno prostřednictvím **poručenství**³⁸. V případě, že žádný ze zákonných zástupců nemůže NBD zastoupit při právním jednání, je k jeho zastoupení přímo ze zákona oprávněn orgán sociálně-právní ochrany dětí jako veřejný poručník³⁹. V rozsahu běžných záležitostí je NBD oprávněn zastoupit též jeho pečovatel – ředitel zařízení, nebo osoba, které byl NBD svěřen do péče. V případě, že je zřejmé, že pobyt NBD na území České republiky bude dlouhodobější a jeho zákonní zástupci nemohou hájit jeho zájmy v účinné míře (což lze s ohledem na to, že budou pobývat v jiném státě, předpokládat), je třeba NBD jmenovat poručníka. Poručníkem by neměl být

³⁴ Vyhláška č. 438/2006 Sb.

³⁵ § 42 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

³⁶ § 42 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

³⁷ Příloha č. 3 vyhlášky č. 473/2012 Sb.

³⁸ Ustanovení § 928 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, vymezuje situace, v nichž lze dítěti jmenovat poručníka (a v nichž tak vzniká oprávnění k výkonu funkce poručníka při naléhavých právních jednáních přímo ze zákona OSPOD jako veřejnému poručníkovi) tak, že zde není žádný z rodičů, který ve vztahu k dítěti: 1) má a 2) vykonává v plném rozsahu rodičovskou odpovědnost.

³⁹ § 929 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

jmenován ředitel zařízení, v němž je NBD umístěn, ani žádný ze zaměstnanců tohoto zařízení, ani jiná osoba závislá na tomto zařízení, a to z důvodu střetu zájmů. Zákon stanoví hierarchii při určování osoby poručníka, která se uplatní i v případě NBD:

- osoba, kterou označí rodiče;
- osoba příbuzná či blízká dítěti nebo jeho rodině, ledaže by rodič výslovně takovou osobu vyloučil;
- jiná vhodná osoba.⁴⁰

Jmenování poručníkem NBD bude vždy vázáno na souhlas této osoby. Nepodaří-li se takovou osobu najít, případně nebude-li souhlasit, bude poručníkem NBD jmenován orgán sociálně-právní ochrany dětí, který jako jediný výkon poručenské funkce odmítnout nemůže.

c. Please describe the procedure (if any) in place in your (Member) State to determine the **best interests of the child with regard to the care for unaccompanied minors following a positive decision on status. Is this set out in legislation or any other internal administrative regulations?**

Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů žádnou takovou speciální úpravu neobsahuje.

Koncepce ochrany a péče o nezletilé cizince bez doprovodu včetně žadatelů o mezinárodní ochranu (schválená Vládou ČR 6. září 2012) ustavila nový systém péče o nezletilé cizince bez doprovodu, který by měl být založen zejména na individuálním posouzení a vyhodnocení potřeb každého dítěte, na jehož základě by měl být zvolen ten nejvhodnější typ péče (péče příbuzných, blízkých osob, náhradní rodinná péče či umístění v některém z pobytových zařízení jako jsou zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc či zařízení ústavní výchovy na celém území České republiky).

Postup pro posuzování a určování nejlepšího zájmu dítěte není v českém právním řádu výslovně upraven ani na obecné úrovni, ani specificky ve vztahu k NBD. V oblasti zajišťování veřejnoprávní ochrany dětí prostřednictvím orgánů sociálně-právní ochrany dětí byl však ukotven jako základní **nástroj tzv. vyhodnocování**, které lze označit za nástroj sociální práce, který z posuzování a určování nejlepšího zájmu dítěte vychází. Na základě vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny je zpracován **individuální plán jeho ochrany**. Zákon přitom stanoví, že individuální plán ochrany dítěte musí být zpracován od počátku poskytování sociálně-právní ochrany, nejpozději do 1 měsíce od okamžiku, kdy dítě bylo zařazeno do evidence orgánu sociálně-právní ochrany⁴¹. Oblasti vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny jsou tyto⁴²:

a) vyhodnocování situace dítěte, které zahrnuje

1. zjištění míry ohrožení práv a zájmů dítěte,
2. vymezení sociálních, zdravotních nebo jiných rizik, kterým je dítě vystaveno,
3. posouzení úrovně tělesného a duševního vývoje dítěte s ohledem na věk dítěte,
4. zhodnocení průběhu vzdělávání dítěte a předpokladů k dalšímu vzdělávání,
5. určení a posouzení individuálních potřeb a zájmů dítěte,
6. vymezení vlastností a určení schopností dítěte, popřípadě předpokladů k jejich získání,
7. zjištění a zohlednění názoru a přání dítěte s ohledem k věku dítěte a jeho rozumové vyspělosti,
8. další skutečnosti nezbytné pro hodnocení situace dítěte v konkrétním případě,

b) vyhodnocování situace rodiny, které zahrnuje

1. analýzu situace rodiny a rodinného prostředí,
2. analýzu příčin krize v rodině,
3. zhodnocení vztahu rodiče a dítěte,

⁴⁰ § 931 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴¹ § 10 odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

⁴² § 1 vyhlášky č. 473/2012 Sb.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

4. určení potřeb rodiny,
5. určení možností rodiny, především vztahových, ekonomických a sociálních,
6. určení výchovných kompetencí a předpokladů rodičů k výchově dítěte a zhodnocení možných rizik ve výchově dítěte,
7. posouzení materiálních a finančních podmínek života rodiny,
8. další skutečnosti nezbytné pro hodnocení situace rodiny v konkrétním případě,

c) vyhodnocování širšího prostředí rodiny, které zahrnuje

1. určení možností v širší rodině, včetně vztahových, ekonomických a sociálních možností a jejich využitelnost pro rodinu,
2. určení možností v širším sociálním prostředí rodiny, včetně dostupnosti a kvality sociálních, zdravotních, výchovně-vzdělávacích a komunitních služeb a bezpečnosti lokality,
3. další skutečnosti nezbytné pro hodnocení širšího prostředí rodiny v konkrétním případě.

Od doby přijetí koncepce byla přijata "velká novella" zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, provedená zákonem č. 401/2012 Sb., a na ni navazující vyhláška č. 473/2012 Sb., které ještě zřetelněji ukotvily vyhodnocování situace dítěte jako základní nástroj při poskytování veřejnoprávní ochrany příznivého vývoje dítěte.

Q8. Which **national/ regional/ local authorities and organisations** (including NGOs where relevant) are responsible for the care of unaccompanied minors following status determination? Please describe in particular the competent authorities responsible for the provision of accommodation, guardianship, etc., what their specific remits and roles are, any authorities specifically ensuring the principle of the 'best interests of the child' is taken into account, etc.

Name of national competent authority/ organisation	Brief description (e.g. remit/ role, etc.)	Main activities/ responsibilities
Do 18 let:		
<u>Fyzická osoba, které bylo dítě svěřeno do péče</u>	Příbuzný dítěte či jeho rodiny či jiná osoba dítěti či jeho rodině blízká.	Zajištění osobní péče o NBD. Zastupování NBD v běžných záležitostech. Obhospodařování ostatních záležitostí NBD pouze však v rozsahu běžných záležitostí.
<u>Pěstoun</u>	Příbuzná nebo nepříbuzná, státem zprostředkovaná osoba, která byla soudem pověřena zajišťováním osobní péče o NBD (státem podporovaná forma péče v podobě hmotného zabezpečení i zajištění sítě speciálních služeb, tzv. doprovázení).	Zajištění osobní péče o NBD. Zastupování NBD v běžných záležitostech. Obhospodařování ostatních záležitostí NBD pouze však v rozsahu běžných záležitostí.
<u>Poručník s osobní péčí</u>	Příbuzná nebo nepříbuzná, státem zprostředkovaná osoba, které byla soudem jmenována poručníkem NBD a současně jí byl NBD svěřen do péče. (v otázce Q7b je vyznačena dle §	Zajištění osobní péče o NBD. Zastupování NBD v takovém rozsahu, jako rodič, s tím, že ke všem jednáním v jiných než obvyklých záležitostech potřebuje souhlas soudu.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

	931 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, hierarchie při určování osoby poručníka, která se uplatní i v případě NBD).	
<u>Osvojitel</u>	<p>Příbuzný (zřídkakdy - mezi příbuznými jsou v naprosté většině případů zvoleny jiné způsoby péče; pěstounská péče, svěření do péče jiné osoby, poručenská), častěji však státem zprostředkovaná osoba, která má zájem vytvořit s dítětem právní vazbu obdobnou vazbě mezi dítětem a rodičem.</p> <p>(Mezi NBD mohou být i novorozenci - cizinci, kteří jsou na území ČR svými rodiči opuštěni, ti jsou pak umisťováni do kojeneckých ústavů, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc či jsou osvojeni.)</p>	Vstupuje v plném rozsahu do postavení rodiče.
<u>Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP)</u>	<p>Krizová (azylová) pobytová zařízení pro děti, v nichž by pobyt dítěte neměl přesáhnout 6 měsíců.</p> <p>Zařízení jsou zřizována kraji, obcemi, případně soukromými subjekty. Jsou v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí.</p>	<p>Zajištění plného přímého zaopatření (především ubytování, strava, ošacení, péče).</p> <p>Zastupování NBD v běžných záležitostech.</p> <p>Obhospodařování ostatních záležitostí NBD pouze však v rozsahu běžných záležitostí.</p>
<u>Dětské domovy pro děti do 3 let věku (kojenecké ústavy)</u>	<p>Ústavní zařízení určená k zajištění péče o děti mladší 3 let (v zařízení však děti běžně zůstávají až do školního věku).</p> <p>Zařízení jsou zřizována kraji, jedno zařízení zřizuje Ministerstvo zdravotnictví.</p>	<p>Zajištění plného přímého zaopatření (především ubytování, strava, ošacení, péče)</p> <p>Zastupování NBD v běžných záležitostech</p> <p>Obhospodařování ostatních záležitostí NBD pouze však v rozsahu běžných záležitostí</p>
<u>Zařízení pro děti-cizince (ZDC)</u>	Režimové zařízení, které je zřizováno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.	<p>Zajištění plného přímého zaopatření (především ubytování, strava, ošacení, péče), terapeutické a podpůrné služby, vzdělávání, intenzivní práce na integračním procesu, příprava na budoucí samostatný život.</p> <p>Všechna zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy zřizované MŠMT (tedy i Zařízení pro děti-cizince) poskytující péči NBD provádějí svoji</p>

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

		<p>činnost ve spolupráci s OSPOD a jsou dozorována státním zástupcem. Kromě toho všechna zařízení jsou vázána předpsanými standardy ústavní péče. Role ZDC ve vztahu k ostatním zařízením je zejména metodická a podpůrná.</p> <p>Zatupování NBD v běžných záležitostech.</p> <p>Obhospodařování ostatních záležitostí NBD pouze však v rozsahu běžných záležitostí.</p>
<p><u>Další školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy</u></p>	<p>Ústavní zařízení určená pro déletrvající pobyt dětí na základě soudního rozhodnutí</p> <p>Tato zařízení jsou zřizována kraji (dětské domovy), nebo Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (režimová zařízení – dětské domovy se školou, výchovné ústavy).</p> <p><u>Zařízení, kam mohou být rovněž umístěování NBD:</u></p> <p>Středisko výchovné péče Klíčov Výchovný ústav (VÚ) Višňové Dětský domov se školou (DDŠ) Sedlec Prčice</p> <p>Oddělení, která jsou ve výše uvedených zařízeních určena pro výkon péče o NBD jsou pod metodickým vedením ZDC a pracují v odlišném režimu.</p>	<p>Zajištění plného přímého zaopatření (především ubytování, strava, ošacení, péče).</p> <p>Zatupování NBD v běžných záležitostech.</p> <p>Obhospodařování ostatních záležitostí NBD pouze však v rozsahu běžných záležitostí.</p>
<p><u>Orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPODy)</u></p>	<p>Orgán veřejné správy; jedná se o obecní úřad obcí s rozšířenou působností nebo o městské části hlavního města Prahy (v České republice více než 200 OSPODů).</p>	<p>Vyhodnocování situace dítěte a jeho rodiny.</p> <p>Zpracování individuálního plánu ochrany dítěte jako základního koordinačního nástroje pro poskytování veřejnoprávní ochrany dítěte.</p> <p>Výkon funkce veřejného poručníka.</p> <p>V případě, že je příslušným orgánem ustanoven, vykonává výkon funkce opatrovníka NBD v různých řízeních, týkajících se pobytového statusu NBD a řízení o udělení mezinárodní</p>

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

		ochrany.
<u>Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (ÚMPOD)</u>	<p>Opatrovnictví NBD k jeho právům a zájmům na území ČR, pokud tak určí soud. Pátrání po rodičích NBD, kteří nežádali o mezinárodní ochranu, pokud o to cizinec usiluje. Zajišťuje komplexně sociálně-právní ochranu dětí ve vztahu k cizině, včetně ochrany NBD.</p> <p>Dle § 37 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí mají obecní úřady obce s rozšířenou působností povinnost informovat ÚMPOD o řešení situace NBD.</p>	
<u>Ministerstvo vnitra</u>	Státní integrační program	Program řízený MV zaměřený na pomoc poživatelům mezinárodní ochrany při jejich začleňování do společnosti. Účast v programu není omezena věkem.
<u>Neziskové organizace</u>	Opatrovnictví NBD k jeho právům a zájmům na území ČR (v případě, že jsou opatrovníkem NBD ustanoveny, a to buď soudem, nebo správním orgánem, který vede řízení ve věci NBD).	
Po dosažení plnoletosti:		
<u>Zařízení pro děti-cizince</u>	<p>Studentský byt</p> <p>Tréninkový byt</p>	<p>Viz otázka Q9d.</p> <p>Program zaměřený na studenty středních a vysokých škol. Cílem je především získat ucelené vzdělání ve zvoleném oboru s podporou plné integrace do české společnosti. Součástí programu je i řešení trvalých pobytů či jiné formy legalizace pobytu. V této fázi je také možné požádat o české občanství.</p>
<u>Ministerstvo vnitra</u>	Státní integrační program	Program řízený MV zaměřený na pomoc poživatelům mezinárodní ochrany při jejich začleňování do společnosti. Účast v programu není omezena věkem.

Accommodation arrangements

Q9. a. Please provide information on the **accommodation** options available for unaccompanied minors in your (Member) State following status determination, as follows:

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

- Accommodation specifically for minors? **Y**/ N

Česká republika má vytvořený systém náhradní péče, a to jak rodinných forem náhradní péče, tak ústavních forem. Tento systém se však uplatňuje ve vztahu ke všem dětem, zvláštní opatření ve vztahu k NBD představuje pouze zřízení Zařízení pro děti-cizince na Radlické 30, Praha 5. Ze zákona je možné, aby student středních a vysokých škol setrvali v tomto zařízení i po dovršení zletilosti. Vždy se však jedná o klienty, kteří byli přijati jako NBD.

Formy náhradní rodinné péče v České republice:

- Péče jiné fyzické osoby (typicky příbuzného či osoby blízké; bez státní podpory)
- Pěstounská péče (příbuzné i nepříbuzné osoby, státní podpora v podobě hmotné podpory i služeb)
- Pěstounská péče na přechodnou dobu (poloprofesionální forma pěstounské péče, dítěti nepříbuzné osoby, státní podpora v podobě hmotné podpory i služeb)
- Osvojení (fikce vztahu rodič-dítě)

Ústavní péče v České republice:

- Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (krizová zařízení na dobu nikoli delší než 6 měsíců; děti od 0-18 let; sociální zařízení)
- Dětské domovy pro děti do 3 let věku (déletrvající umístění; děti 0-6/7 let; zdravotnická zařízení)
- Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy (déletrvající umístění; děti zpravidla od 3 do 18 let, pobyt lze na základě dobrovolnosti prodloužit až do 26 let věku, pokud dítě pokračuje v přípravě na budoucí povolání, školská zařízení; existují otevřená zařízení i režimová zařízení)

Domovy pro osoby se zdravotním postižením (zařízení nejsou primárně určena pro děti, ale obecně pro osoby se zdravotním postižením; děti jsou zde umísťovány především z důvodu svého zdravotního postižení; umístění není omezeno věkem; sociální zařízení)

- General accommodation with special provisions for minors? Y/ **N**

Ne

- Specialised accommodation for unaccompanied minors with specific identified needs?

Každému klientovi poskytuje ZDC specifickou péči dle jeho aktuálního stavu, osobních potřeb a možností a v souladu s jeho nejlepším zájmem. Pro každého klienta je vypracován individuální plán rozvoje osobnosti dítěte, individuální vzdělávací plán i plán výchovný. Každému klientovi zajišťuje ZDC kromě běžné prevence i vysoce odbornou zdravotnickou péči. Ve spolupráci s neziskovými organizacemi poskytuje ZDC klientům i právní poradenství a řeší legalizaci pobytu cizince.

V případě, že by NBD měl zdravotní postižení, může být umístěn též do domova pro osoby se zdravotním postižením. Nejedná se však o zařízení určené výlučně pro péči o děti. Děti jsou zde umísťovány společně s dospělými. Trend přitom je co nejvíce počet dětí umísťovaných do domovů pro osoby se zdravotním postižením snížit, jelikož se jedná o velmi segregující prostředí.

- Specialised accommodation for (unaccompanied) minors victims of trafficking? **Y**/ N

Není zřízeno speciální zařízení určené pro dětské oběti obchodování s lidmi. V rámci ZDC je však nezletilým cizincům, kteří jsou oběťmi obchodování s lidmi, poskytnuta speciální péče dle jejich potřeb.

- Accommodation with a foster family? **Y**/ N

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

Ano. Je možná náhradní rodinná péče.

- Other types of accommodation for unaccompanied minors, e.g. accommodation with adults if the unaccompanied minor is over 16 years of age, etc.? Y/ N

Zákon nevyklučuje, aby děti starší 16 let bydlely samostatně, taková opatření však nejsou systematicky využívána ani podporována. I v případě těchto dětí se stále pracuje především s konceptem "náhradní péče" (viz výše odpověď ad a.).

b. Please provide an estimate of the **costs** associated with the accommodation of unaccompanied minors, as well as how these are measured/ defined in your (Member) State, e.g. per day/ child, etc.

Zařízení poskytující péči nezletilým bez doprovodu jsou téměř všechna přímořízenými organizacemi MŠMT (výjimkou jsou zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc spadající do gesce Ministerstva práce a sociálních věcí) a jsou plně financována ze státního rozpočtu. Rozpočet není tvořen normativně, ale dle aktuálních potřeb zařízení. ZDC zajišťuje nepřetržitou péči, 24 hodin denně a 365 dnů v roce, poskytuje plné přímé zaopatření, hradí náklady spojené se vzděláváním, volnočasovými aktivitami a další odbornou péčí. Navíc počty dětí, které jsou ročně umístěné se značně liší. Proto i odhad nákladů na 1 dítě by byl silně fiktivní.

c. Please provide information on the **staff** responsible for the care of unaccompanied minors, for example, main tasks, any child-specific training received, etc.

Požadavky na personál v případě jednotlivých forem péče se budou lišit především v návaznosti na to, o jakou formu náhradní péče se jedná a v případě ústavní péče též do jakého resortu činnost daného zařízení spadá. Je třeba zdůraznit, že zákon neklade žádné zvláštní požadavky na kvalifikaci náhradních pečovatелů v souvislosti s tím, že budou zajišťovat péči o NBD.

Náhradní rodinná péče

Zákon obecně stanoví, že osoba, které je dítě svěřováno do péče, musí skýtat záruky řádné péče.⁴³ V případě osvojení se vyžaduje, aby osvojitel zaručoval svými osobními vlastnostmi a způsobem života, jakož i důvody a pohnutkami, které jej vedou k osvojení, že bude pro osvojované dítě dobrým rodičem.⁴⁴ V případě náhradní rodinné péče zajišťované dítěti nepřibuznými osobami procházejí žadatelé o některou z těchto forem péče (pěstounská péče na přechodnou dobu, pěstounská péče, osvojení) procesem tzv. odborného posuzování, jehož předmětem je charakteristika osobnosti, psychický stav, zdravotní stav, jenž zahrnuje posouzení, zda zdravotní stav žadatele z hlediska duševního tělesného a smyslového nebrání dlouhodobé péči o dítě, předpoklad vychovávat dítě, motivace, která vedla k žádosti o osvojení nebo k jeho svěřením do pěstounské péče, stabilita manželského vztahu a prostředí v rodině, sociální prostředí zvláště bydlení a domácnost, etnické, náboženské a kulturní prostředí žadatele, popřípadě další skutečnosti rozhodné pro osvojení dítěte nebo jeho svěřením do pěstounské péče.⁴⁵ V případě, že je žadatel shledán způsobilým k výkonu dané formy náhradní péče, je vydáno správní rozhodnutí o jeho zařazením do příslušné evidence vedené krajským úřadem a hledá se, zda je vhodný pro konkrétní dítě.

⁴³ § 954 odst. 1, § 961 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴⁴ § 799 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴⁵ § 27 odst. 2 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Péče v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

V případě péče o děti v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc zákon stanoví kvalifikační předpoklady jak pro přímé pečovatele⁴⁶ (1 na 4 děti), tak pro sociálního pracovníka⁴⁷ (1 na 10 dětí). Naplnění těchto kvalifikačních předpokladů podléhá kontrole ze strany krajského úřadu, v případě sociálního pracovníka též inspekci poskytování sociálně-právní ochrany dětí, kterou provádějí určené krajské pobočky Úřadu práce. Součástí standardů kvality poskytování sociálně-právní ochrany dětí zařízeními pro děti vyžadující okamžitou pomoc⁴⁸ je navíc i standard "profesní rozvoj zaměstnanců", který zařízení ukládá povinnost mít písemně zpracován postup pro pravidelné hodnocení zaměstnanců, který obsahuje zejména stanovení, vývoj a naplňování osobních profesních cílů a potřeby další odborné kvalifikace zaměstnance, a plán dalšího vzdělávání jednotlivých pracovníků, jakož i povinnost mít pro své zaměstnance zajištěnou podporu nezávislého kvalifikovaného odborníka. Sociální pracovník musí ze zákona v rámci dalšího vzdělávání naplnit rozsah 24 hodin vzdělávání za rok, a to zákonem určenou formou.⁴⁹

Kvalifikace ve školských zařízeních – MŠMT

Pracovníci zařízení se dělí na pedagogický a nepedagogický personál.

Pedagogičtí pracovníci jsou vysokoškolsky vzdělaní odborníci v oboru speciální pedagogika, učitelství, vychovatelství, psychologie a psychoterapie. Kvalifikaci pedagogických pracovníků upravuje Zákon o pedagogických pracovnících. Kromě toho je ze zákona každý pedagogický pracovník vykonávající svoji činnost v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy povinen prokázat psychickou způsobilost. Znamená to, že musí absolvovat psychologické vyšetření na akreditovaném pracovišti, které vydá potřebný doklad. Bez tohoto dokumentu nelze pracovníka zaměstnat. Každé zařízení také každoročně zpracovává plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků – dáno legislativou. Organizace a způsob provádění dalšího vzdělávání je na řediteli zařízení.

Mezi nepedagogické pracovníky patří vysokoškolsky vzdělaní sociální pracovníci, ekonom, dále hospodář, kuchaři, uklízečky, údržbář a hospodyně.

Zařízení pro děti-cizince plně podporuje další vzdělávání pracovníků ke zvýšení nebo prohloubení kvalifikace. Každý rok vedení pořádá cyklus seminářů dle potřeby zařízení a zároveň podporuje individuální vzdělávací aktivity jednotlivých zaměstnanců.

V případě, že organizuje ZDC vzdělávací akci týkající se problematiky NBD, vždy zve i ta zařízení, která jsou v gesci našeho metodického vedení.

Kvalifikace v dětských domovech pro děti do 3 let věku – Ministerstvo zdravotnictví

K této oblasti nemáme informace.

d. What are the implications of unaccompanied minors' **transition** from the age of minority to 18 years of age for their accommodation arrangements up to that stage?

- Do these unaccompanied minors turning 18 years of age change accommodation, or do they stay in the same accommodation, for example, until they reach a certain age? If so, what is the age threshold?

⁴⁶ § 49a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

⁴⁷ § 110 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁴⁸ Příloha č. 3 vyhlášky č. 473/2012 Sb.

⁴⁹ § 111 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

V případě náhradní rodinné péče platí, že

- péče jiné fyzické osoby (příbuzného nebo dítěti blízké osoby) zaniká nejpozději 18. rokem věku. S ohledem na skutečnost, že pečovatelem je v těchto případech příbuzný dítěte nebo jiná blízká osoba, lze předpokládat, že vzájemné soužití NBD s touto osobou bude pokračovat i po 18. roku věku, bude-li NBD takové soužití potřebovat;
- pěstounská péče zaniká nejpozději 18. rokem věku, avšak nezaniká hmotná podpora této formy péče (odměna pěstouna, příspěvek na úhradu potřeb dítěte) v případě, že dítě v pěstounské péči zůstává tzv. nezaopatřeným, tj. typicky v případě, že pokračuje v přípravě na budoucí povolání, a že trvale žije a společně uhrazuje náklady na své potřeby společně s osobou, která před tím, než dítě dovršilo 18. rok věku, byla jeho pěstounem. Hmotná podpora trvá po dobu trvání nezaopatřenosti dítěte, nejpozději však do 26. roku věku dítěte.⁵⁰ Při ukončení pěstounské péče náleží dítěti hmotná podpora ve výši 25 000 Kč⁵¹;
- osvojení je svým obsahem obdobou vztahu rodiče a dítěte. Trvá i po dovršení 18. roku věku. Osvojitelé mají ve vztahu k dítěti vyživovací povinnost, která trvá, dokud dítě nenabyde schopnost samostatně se živit.

V případě umístění dítěte v **zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc** platí, že pokračování tohoto umístění po 18. roku věku není možné. S ohledem na azylovou (krizovou) povahu této služby, která nepředpokládá dlouhodobý pobyt dítěte v tomto zařízení, není v souvislosti s ní upravena ani žádná hmotná dávka, která by náležela dítěti při dovršení 18 let a odchodu ze zařízení.

V případě pobytu v Zařízení pro-děti cizince

Součástí Zařízení pro děti – cizince jsou:

1. Diagnostický ústav
2. Základní škola
- 3. Studentské oddělení**
- 4. Tréninkový byt**
5. Středisko výchovné péče.

Studentské oddělení

V tomto detašovaném pracovišti bydlí studenti po dosažení 15 let a zpravidla po ukončení základního vzdělání. Tito studenti mají nařízenou ústavní výchovu do 18 let, ve výjimečných případech může být prodloužena do 19 let. Po dosažení zletilosti mají studující klienti možnost zůstat v tomto zařízení na smlouvu o pobytu. Tato smlouva zajišťuje studentovi i nadále právo na plné přímé zaopatření, to jest hrazené ubytování, stravné, hrazení ošatného, jízdného a školních i volnočasových aktivit. Smlouvu je možné každoročně prodlužovat až do 26 let věku, tj. do doby, kdy i pro české děti platí studentské výhody. Studenti bydlí na detašovaném pracovišti Studentské oddělení, Praha 4, Háje. Všichni studenti navštěvují školy, zpravidla střední odborné učiliště nebo střední školu, ve výjimečných případech jsou i žáky školy při ZDC. Studenti si sami vaří, uklízí, perou prádlo. Pravidelně probíhají kurzy vaření v přítomnosti vychovatele. V rámci volnočasových aktivit jezdí studenti na celodenní výlety (v rámci poznávání ČR), chodí plavat, cvičí ve fitness, hrají fotbal, navštěvují různé kulturní akce kina, koncerty, festivaly. Kapacita studentského oddělení je 8 studentů. Podstata činnosti zařízení vychází z individuálních potřeb jednotlivých studentů a je přípravou na samostatný život.

⁵⁰ § 47f ods. 2 a § 47i odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

⁵¹ § 47h zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination**Startovací - tréninkový byt**

Od jara roku 2015 byl zřízen tréninkový studentský Byt, jako poslední stupeň pobytu. V tomto Bytě bydlí studující studenti po dosažení zletilosti na smlouvu o pobytu. Kapacita Bytu jsou 4 studenti. Hlavní cíl Bytu je příprava studentů na samostatný život po ukončení pobytu v ZDC. Studenti v Bytě bydlí sami, žijí dle nastavených pravidel v rámci řádu Bytu. O kontakt se studenty a dohledem na chod Bytu je pověřený pedagogický pracovník, který do Bytu pravidelně dochází. Studenti se sami starají o celý chod Bytu od samostatného stravování až po základní kontakty např. s řemeslníky. V Bytě probíhá pravidelný sociální trénink v rámci přípravy na odchod ze ZDC po ukončení studia. Studenti jsou zde vedeni k odpovědnosti za samostatné bydlení, k finanční gramotnosti, organizaci svého času, k výborným studijním výsledkům, samostatnému kontaktu s úřady a školami, k podpoře sociálních kontaktů v české komunitě a k samostatnému životu v české společnosti.

- Does your (Member) State have any measures in place to support the unaccompanied minor before the transition, e.g. information provision, etc.? Y/ N

Koordinátorem řešení situace NBD v otázkách zajištění jeho základních životních potřeb a zázemí je po celou dobu pobytu NBD na území České republiky, až do dovršení 18. roku věku NBD, orgán sociálně-právní ochrany dětí. Ten pracuje na **základě pravidelného vyhodnocování situace NBD**, na jehož základ zpracovává **individuální plán ochrany dítěte**. Jak vyhodnocování, tak individuální plán ochrany dítěte musí být pravidelně aktualizovány.⁵² Orgán sociálně-právní ochrany dětí navíc musí podle standardů kvality, které jsou vymezeny na úrovni vyhlášky, zajistit návaznost výkonu sociálně-právní ochrany dětí na další fyzické a právnické osoby⁵³. Podle citovaného standardu je orgán sociálně-právní ochrany dětí povinen se mj. intenzivně věnovat oblasti přípravy na samostatný život u dětí starších 16 let, které se nacházejí v ústavní výchově, v náhradní rodinné péči nebo v péči kurátorů. Do této skupiny dětí budou spadat též NBD. **Orgán sociálně-právní ochrany dětí je tedy povinen v rámci individuálního plánování poskytování veřejnoprávní ochrany dítěte věnovat pozornost tomu, že se dítě blíží hranici 18. roku věku a dítě připravovat na přechod do dospělého života ve všech oblastech, které jsou pro dané dítě důležité, což v případě NBD může být též nezbytnost opětovně řešit jeho pobytový status po dovršení 18. roku věku** (pokud NBD nebyla udělena mezinárodní ochrana, ani nebyl meritorním rozhodnutím svěřen do péče fyzické osoby s trvalým pobytem na území České republiky, nebo umístěn do zařízení na území České republiky).

Pokud byl NBD umístěn do specializovaného Zařízení pro děti-cizince, je mu v zařízení vypracován **individuální program rozvoje osobnosti a individuální vzdělávací plán**. Na základě těchto dokumentů je klient veden k postupné integraci do českého vzdělávacího systému a české společnosti. V rámci stanovených úkolů jednotlivých programů je věnována pozornost také přípravě dětí na odchod ze zařízení. Dále je vypracován **socializační program** pro jednotlivé klienty, na jehož realizaci se podílejí odborní pracovníci zařízení. Každý klient je cca 1 rok před odchodem připravován pro vstup do samostatného života, jsou mu předávány důležité informace o jeho právech a možnostech pomoci, důležité kontakty (kurátor, úřad práce, cizinecká policie, zdravotní pojišťovny, velvyslanectví, neziskové organizace apod.) a společně jsou vyhledávány možnosti ubytování a zaměstnání. NBD, kteří jsou dlouhodobými klienty zařízení a jsou již studenty střední či vysoké školy, přecházejí z diagnostického ústavu na studijní oddělení při diagnostickém ústavu. Zde je již řád a režim nastaven k vyšší samostatnosti a zodpovědnosti za sebe sama. Přesto jsou zde klienti stále ještě doprovázeni odbornými pracovníky a i zde se postupuje podle individuálních plánů stanovených pro každého klienta.

Klientům je poskytována také podpora a sociální a právní poradenství ze strany neziskových organizací, konkrétně **Organizace pro pomoc uprchlíků (OPU), Inbáze, METY a Poradny pro integraci (PPI)**.

- Does your (Member) State have any measures in place to support the unaccompanied minor during the transition, e.g. pathway plan, personal adviser, etc.? Y/ N

⁵² § 10 odst. 3 písm. c) a d) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, a standard č. 9 přílohy č. 1 vyhlášky č. 473/2012 Sb.

⁵³ Standard č. 14 přílohy č. 1 vyhlášky č. 473/2012 Sb.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

Poskytování sociálně-právní ochrany dětí sice končí 18. rokem věku, avšak individuální plán ochrany dítěte by ještě před dovršením tohoto věku měl být, v případě, že s tím dítě souhlasí, zpracován tak, aby již zajišťoval návaznost služeb pro dítě poté, co hranici 18. roku věku překročí.⁵⁴ Již před 18. rokem věku tak může být dítěti zprostředkovan kontakt se sociálním kurátorem (sociálním pracovníkem na obcích), který může, za podmínky, že s tím dítě souhlasí, převzít vedení případu. Stejně tak může být dítě nakontaktováno na další zdroje pomoci a podpory, včetně odborných organizací a služeb. Po dovršení 16. roku věku by se individuální plán ochrany dítěte měl intenzivně soustředit na osamostatňování dítěte.

Zákon však nepředpokládá zvláštní institut obdobný „pathway plan“, ani nezná institut „personal adviser“, který by byl určený specificky dětem. Tím spíše zde neexistuje obdobný institut specificky pro NBD. Roli tohoto institutu může v současnosti plnit sociální pracovník na obci.

Ze strany odborných pracovníků ZDC je poskytována podpora cizincům i v průběhu přechodu ze zařízení (viz odpověď výše). Navíc po odchodu ze ZDC zůstávají s bývalými NBD v kontaktu i pracovníci neziskové organizace OPU a i nadále jim poskytují sociální a právní poradenství, zejména pak sociální asistenci při hledání zaměstnání, bydlení, nebo při jednání s úřady.

- Does your (Member) State have any measures in place to support the unaccompanied minor after the transition, e.g. formal follow-up or after-care service, open-door policy at accommodation facility, etc.? Y/ N

S bývalými NBD, kteří dosáhli zletilosti, zůstávají pracovníci OPU v kontaktu i po jejich odchodu ze ZDC a i nadále jim poskytují sociální a právní poradenství, zejména pak sociální asistenci při hledání zaměstnání, bydlení, nebo při jednání s úřady. OPU má také možnost poskytnout již zletilým klientům po odchodu ze Zařízení pro děti-cizince ubytování v bytě "Na půli cesty" na přechodnou dobu.

Ministerstvo vnitra zajišťuje *Státní integrační program* zaměřený na pomoc osobám s udělenou mezinárodní ochranou při jejich začleňování do společnosti. V rámci tohoto programu byla pro NBD zavedena možnost tzv. **individuálního plánu integrace**, prostřednictvím kterého je nezletilému poskytována individuální asistence a péče dle jeho potřeb. Tento program je možné využívat i po dosažení věku plnoletosti.

e. Is there any research available in your (Member) State on:

- The **standards of accommodation** provided to unaccompanied minors? Y/**N**
Pokud jde však o zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, tak ty se musí řídit standardy kvality, které jsou vymezeny v příloze č. 3 vyhlášky č. 473/2012 Sb. a dodržování těchto standardů podléhá inspekci sociálně-právní ochrany dětí, kterou zajišťují krajské pobočky Úřadu práce.
- The **effects** of accommodation arrangements on the integration of the unaccompanied minors, including those turning 18 years of age (as conducted by relevant authorities, academics, NGOs, etc.)? Y/ **N**

If yes, please briefly describe the main findings and conclusions of such research and provide a full reference to the source (e.g. based on existing studies/ evaluations/ other sources or information received from competent authorities).

Guardianship arrangements

Q10. a. Please describe the arrangements for **guardianship** of unaccompanied minors in your (Member) State following status determination, specifying in particular who can become a guardian to an unaccompanied minor,

⁵⁴ Standard č. 14 přílohy č. 1 vyhlášky č. 473/2012 Sb.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

the guardian's role, e.g. legal representation, etc., which unaccompanied minors (e.g. asylum/ non-asylum seeking) are entitled to a guardian and until what age, etc.

Z hlediska právních norem upravujících poručenství či opatrovnictví dítěte není rozhodující status dítěte-cizince v tom smyslu, zda NBD podal žádost o mezinárodní ochranu, či nikoli. Bude-li se dítě nacházet na území České republiky v náhradní péči, a to případně i na základě předběžného opatření, a bude-li zřejmé, že toto území ve velmi krátké době neopustí a že jeho zákonní zástupci nejsou schopni dítě na území České republiky zastupovat, bude dítěti jmenován opatrovník či poručník. Častější přitom bude jmenování poručníka, jelikož lze předpokládat, že zákonní zástupci dítěte nebudou moci dítě zastoupit v plném rozsahu⁵⁵. Ostatně zákon přiznává orgánu sociálně-právní ochrany dětí podat návrh na jmenování poručníka či opatrovníka NBD jako nezbytné opatření za účelem zajištění ochrany života, zdraví a zajištění základních potřeb, a to i v případě, že na NBD jinak nedopadá osobní působnost veřejnoprávní ochrany dítěte.⁵⁶ O jmenování poručníka či opatrovníka rozhoduje soud a do doby jeho rozhodnutí je oprávněn dítě v případě nezbytné potřeby zastoupit veřejný poručník, jímž je organ sociálně-právní ochrany dětí.⁵⁷

Poručníkem⁵⁸ by neměl být jmenován ředitel zařízení, v němž je NBD umístěn, ani žádný ze zaměstnanců tohoto zařízení, ani jiná osoba závislá na tomto zařízení, a to z důvodu střetu zájmů. Zákon stanoví hierarchii při určování osoby poručníka, která se uplatní i v případě NBD:

- osoba, kterou označí rodiče;
- osoba příbuzná či blízká dítěti nebo jeho rodině, s výjimkou, kdy by rodič výslovně takovou osobu vyloučil;
- jiná vhodná osoba.⁵⁹

Jmenování poručníkem NBD bude vždy vázáno na souhlas této osoby. Podaří-li se takovou osobu najít, případně nebude-li souhlasit, bude poručníkem NBD jmenován orgán sociálně-právní ochrany dětí, který jako jediný výkon poručenské funkce odmítnout nemůže. Stejná pravidla se vztahují též na jmenování opatrovníka dítěti.⁶⁰

Poručník je oprávněn jednat jménem dítěte ve stejném rozsahu, v jakém by byli oprávněni jednat rodiče dítěte. Je oprávněn tedy dítě zastoupit při těch právních jednáních, k nimž ještě není právně způsobilé. Opatrovník je oprávněn zastoupit dítě v těch právních jednáních, která soud vymezil ve výroku rozhodnutí, jímž ho do této funkce ustanovil.

Každé rozhodnutí poručníka či opatrovníka dítěte v nikoli běžné záležitosti vyžaduje schválení soudem.⁶¹ Poručník i opatrovník dítěte jsou povinni soudu podávat pravidelné zprávy o osobě dítěte a o jeho vývoji a předkládat účty ze správy jmění dítěte, a to alespoň jednou za rok, neurčí-li soud dobu kratší. Soud může poručníka zprostit povinnosti podávat podrobné vyúčtování spravovaného jmění, nepřesahují-li výnosy majetku pravděpodobné náklady na zachování majetku a na výchovu a výživu dítěte.⁶²

Dítě by mělo být zastoupeno i ve správních řízeních, která se týkají jeho pobytového statusu a udělení mezinárodní ochrany. V okamžiku zahájení těchto řízení NBD ještě nebude mít soudem jmenovaného poručníka/opatrovníka, který by mohl dítě v tomto řízení zastoupit. Je tak povinen jmenovat dítěti tzv. procesního opatrovníka.⁶³ Podle zákona by opatrovníkem měla být jmenována osoba, u které je osoba, jíž se opatrovník ustanovuje, v péči, anebo

⁵⁵ § 928 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁵⁶ § 37 odst. 3 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

⁵⁷ § 929 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁵⁸ Ustanovení § 928 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, vymezuje situace, v nichž lze dítěti jmenovat poručníka (a v nichž tak vzniká oprávnění k výkonu funkce poručníka při naléhavých právních jednáních přímo ze zákona OSPOD jako veřejnému poručníkovi) tak, že zde není žádný z rodičů, který ve vztahu k dítěti: 1) má a 2) vykonává v plném rozsahu rodičovskou odpovědnost.

⁵⁹ § 931 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁶⁰ § 944 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁶¹ § 934 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

⁶² § 934 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

⁶³ § 32 odst. 2 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

jiná vhodná osoba. Tato osoba je povinna funkci opatrovníka přijmout, pokud jí v tom nebrání vážné důvody. Opatrovníkem však nesmí být jmenována osoba, o níž lze mít důvodně za to, že má takový zájem na výsledku řízení, který odůvodňuje obavu, že nebude řádně hájit zájmy zastoupeného.⁶⁴ Není-li zde žádná jiná vhodná osoba, která by mohla být jmenována opatrovníkem NBD, bude jeho opatrovníkem jmenován orgán sociálně-právní ochrany dětí jako veřejný opatrovník. Nutno však dodat, že personálně je orgán sociálně-právní ochrany dětí obsazen sociálními pracovníky a nikoli právníky a řízení o pobytovém statusu NBD či o udělení mezinárodní ochrany výrazným způsobem překračují jeho kvalifikaci.

b. What are the implications of unaccompanied minors' **transition** from the age of minority to 18 years of age for their guardianship arrangements up to that stage, e.g. are these unaccompanied minors still entitled to a guardian and until what age, or are they expected to become fully autonomous, also in terms of finances, etc.? What measures (if any) are in place to support the unaccompanied minor before, during and after the transition, e.g. information provision, informal follow-up with guardians, etc.?

V českém právním řádu se způsobilost k právním jednáním nabývá postupně. Dítě je vždy právně způsobilé jednat v takových záležitostech, které odpovídají rozumové a volní vyspělosti nezletilým jeho věku (objektivizující kritérium).⁶⁵ Není však nikdy způsobilé jednat v takových záležitostech, v nichž by i jeho zákonný zástupce potřeboval souhlas soudu.⁶⁶ Těmito záležitostmi jsou záležitosti týkající se právního jednání, které se týká existujícího i budoucího jmění dítěte nebo jednotlivé součásti tohoto jmění, ledaže se jedná o běžné záležitosti, nebo o záležitosti sice výjimečné, ale týkající se zanedbatelné majetkové hodnoty. Souhlasu soudu bude potřeba vždy (tj. nezletilý nebude oprávněn jednat samostatně) k právnímu jednání, kterým dítě:

- nabývá nemovitou věc nebo její část a kterým s ní nakládá;
- zatěžuje majetek jako celek nebo jeho nikoli nepodstatnou část;
- nabývá dar, dědictví nebo odkaz nikoli zanedbatelné majetkové hodnoty, nebo takový dar, dědictví nebo odkaz odmítá, nebo takový dar nebo dar představující nikoli nepodstatnou část jeho majetku poskytuje, nebo
- uzavírá smlouvu zavazující k opětovnému dlouhodobému plnění, smlouvu úvěrovou nebo obdobnou, nebo smlouvu, týkající se bydlení, zejména nájmu.⁶⁷

Neexistují žádná pravidla o tom, jak by poručník či opatrovník dítěte obecně měl dítě připravit na přechod k plné svéprávnosti, jak by měl postupovat při tomto přechodu a jakou by mu měl poskytnout podporu po přechodu. Obecně platí, že při výkonu poručenství a opatrovnictví by dítě mělo být zapojeno plně v souladu se svými rozvíjejícími se schopnostmi, a to včetně zajištění poskytnutí nezbytných informací. V případě, že je poručníkem či opatrovníkem OSPOD, vyplývá mu tato povinnost z § 8 odst. 2 a 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Poručenství a opatrovnictví dítěte zaniká s nabytím plné svéprávnosti dítěte, k čemuž dochází, až na výjimky, 18. rokem věku. Neexistují tedy žádná následná opatření podpory.

c. Is there any research available in your (Member) State on:

- The **standard of guardianship** provided to unaccompanied minors? Y/ N
- The **effects** of guardianship on the integration of the unaccompanied minors, including those turning 18 years of age (as conducted by relevant authorities, academics, NGOs, etc.)? Y/ N

⁶⁴ § 32 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

⁶⁵ § 31 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

⁶⁶ § 36 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

⁶⁷ § 898 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

If yes, please briefly describe the main findings and conclusions of such research and provide a full reference to the source (e.g. based on existing studies/ evaluations/ other sources or information received from competent authorities).

Nemáme informace, že by takový výzkum proběhl.

Consequences of a temporary residence permit on the care arrangements for unaccompanied minors

Q11. What impact does the expiration of a **temporary residence permit** have on the above-mentioned care arrangements for unaccompanied minors in your (Member) State, e.g. unaccompanied minors disappearing from care, etc.?

V případě, že je dítě svěřeno do náhradní péče na základě předběžného opatření, nezískává toto dítě oprávnění k trvalému pobytu na území České republiky, ale pouze oprávnění k přechodnému pobytu na území ČR bez víza (par. 18 písm. d) bod 4 zákona o pobytu cizinců).

Předběžné opatření zanikne meritorním rozhodnutím nebo nejpozději v okamžiku, kdy NBD dovrší 18. rok věku. Ve druhém zmiňovaném případě NBD zaniká rovněž oprávnění k pobytu na území ČR. Na tyto případy, na rozdíl od NBD, kteří byli svěřeni do náhradní péče na základě meritorního rozhodnutí soudu, nedopadá ustanovení, v souladu s nímž lze oprávnění k jejich pobytu na území ČR prodloužit v případě, že NBD podá do 60 dnů žádost o povolení k trvalému pobytu na území ČR z humanitárních důvodů.

Útěkem předběžné opatření nezaniká. Zaniká buď uplynutím doby, která může být stanovena na 1 měsíc (lze opakovaně prodloužit, vždy však nejvýše na 1 měsíc), nebo na 6 měsíců (případy, v nichž není dána mezinárodní příslušnost českých soudů). Dále může zaniknout zrušením.

Challenges and good practices

Q12. Please indicate the main **challenges** associated with the care of unaccompanied minors in your (Member) State experienced by both unaccompanied minors, including those turning 18 years of age, and/ or the competent authorities (e.g. based on existing studies/ evaluations, information received from competent authorities, NGOs/ IGOs, case law, etc.) and how these challenges could be overcome. Please provide references.

Pohledy aktérů na vytvořený systém náhradní péče pro NBD se u jednotlivých aktérů věnujících se tématu nezletilých cizinců různí.

Ze strany zástupců Zařízení pro děti-cizince je problém spatřován v prolongaci úředních a soudních jednání a rozhodování ve věci NBD. Zejména při práci na sloučení rodiny do jiného členského státu EU je dle jejich praxe trvání celého procesu zbytečně dlouhé, trvající nejméně 6 měsíců. Dalším problémem je z jejich pohledu ověřování věku NBD. Chybí komise expertů posuzující objektivními způsoby skutečný věk NBD.

Z pohledu zástupců Ministerstva práce a sociálních věcí představuje jednu z největších výzev v oblasti péče o NBD vytvoření vhodného systému náhradního prostředí. NBD jsou v České republice umísťováni převážně do ústavních zařízení, ačkoliv formálně jejich svěřeni do některé z forem náhradní rodinné péče nemusí nic bránit. Není však dle jejich názoru dostatek zájemců o náhradní rodinnou péči, kteří by byli schopni se o NBD postarat. Systém zprostředkování náhradní rodinné péče je dle zmíněného ministerstva navíc nastaven, z hlediska nároků kladených na zájemce o náhradní rodinnou péči, spíše na českou populaci a nemusí být přijatelný a odpovídající pro případné zájemce z řad cizinců, kteří mají v České republice nezbytný pobytový status pro to, aby mohli o zprostředkování některé z forem náhradní rodinné péče požádat.

Pokud je to v nejlepší zájmu dítěte, pak ZDC po provedené diagnostice samo hledá možnosti náhradní rodinné péče. Ideální je dle zástupců ZDC péče osoby blízké, v některých případech je vhodná pěstounská péče, více se však využívá statut hostitelské péče. Tato forma je dle pracovníků zmíněného zařízení pochopitelná zejména vzhledem k věku přicházejících NBD a jejich náročné životní situaci vyžadující specifickou péči.

Q13. Please describe any examples of **good practice** in your (Member) State concerning the care of unaccompanied minors, including those turning 18. *Please identify as far as possible who considers the practice in question as successful, since when the practice has been in place, its relevance and whether its effectiveness has*

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

been proven, e.g. through an (independent) evaluation. Please reference any sources of information supporting the identification of the practice in question as a 'good practice' (e.g. evaluation reports, academic studies, information received from competent authorities, NGOs/ IGOs, etc.).

Zástupci Zařízení pro děti-cizince uvedli, že v ČR existuje již 14 let ucelený a legislativně pevně ukotvený systém péče o NBD.⁶⁸ Zaručuje tak optimální podmínky individuálního rozvoje jednotlivých klientů a rovnocenné podmínky pro výchovu a vzdělávání stejně jako pro české děti. Práce zařízení je pravidelně sledována státními kontrolními orgány i ombudsmanem ČR, což je zárukou, že práce odborníků zařízení je vždy v nejlepším zájmu dítěte. Zařízení poskytuje klientům odborné služby, vzdělávací, psychologické, psychoterapeutické, zdravotní a sociálně právní svými pracovníky. Není tak vázáno pouze na externí, draze financované odborníky. Zároveň spolupracuje i s neziskovým sektorem a využívá tak v rámci spolupartnerství v některých projektech dalších možností k optimalizaci péče o NBD. Jedná se zejména o právní poradenství, nadstandartní možnosti vzdělávání, volnočasové aktivity.

Z pohledu zástupců Ministerstva práce a sociálních věcí lze za dobrou praxi v oblasti zajištění péče o NBD považovat tu skutečnost, že v případě zjištění výskytu NBD je k řešení jeho případu vždy zavolán pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí, který, bez ohledu na skutečnost, zda se NBD na území České republiky nachází legálně či nelegálně, přijme opatření, která jsou nezbytná k zajištění ochrany jeho života a jeho základních životních potřeb, typicky v podobě podání návrhu na nařízení předběžného opatření, jímž bude NBD umístěn do vhodného prostředí. Za dobrou praxi lze jistě označit i to, že s nařízením předběžného opatření získá NBD na území České republiky oprávnění k pobytu, byť pouze dočasné.

Section 4: Integration of unaccompanied minors, including transitional arrangements for unaccompanied minors turning 18 years of age

This section of the Synthesis Report will provide a factual, comparative overview of the integration measures in place for unaccompanied minors in the (Member) States, such as access to education and employment – including any transitional arrangements in place for unaccompanied minors turning 18. The aim of this section is to report on integration measures available specifically to unaccompanied minors following status determination (and not to duplicate information covered in other EMN studies on general integration measures). Where the provisions differ from those unaccompanied minors without a determination on their applications, this should be indicated. If applicable, please also distinguish between provisions that apply to all unaccompanied minors, as well as those that apply to certain groups of unaccompanied minors, e.g. non-asylum seeking unaccompanied minors, trafficked children, etc.

Overview of integration provisions and organisational set-up in the (Member) State

Q14. a. What **priority** is given to the integration of unaccompanied minors in your (Member) State (over their return, for example)?

Česká republika se v této oblasti řídí *Koncepcí ochrany a péče o nezletilé cizince bez doprovodu, včetně žadatelů o mezinárodní ochranu*, která byla přijata v roce 2012. Tato koncepce nastavila pravidla týkající se zacházení s nezletilými cizinci bez doprovodu, kteří se dostanou na území České republiky bez zákonného zástupce, a taktéž upravila systém péče a podmínky pro integraci této skupiny. Systém péče o nezletilé cizince bez doprovodu by měl být založen zejména na individuálním posouzení a vyhodnocení potřeb každého dítěte, na jehož základě by měl být zvolen ten nejvhodnější typ péče. Zcela určujícím faktorem pro umístění dítěte do konkrétního zařízení má být jeho nejlepší zájem a nikoliv jeho státní příslušnost.

Návraty nezletilých bez doprovodu do země jejich státní příslušnosti probíhají v České republice v praxi pouze

⁶⁸ Dne 1. 11. 2003 MŠMT zřídilo Diagnostický ústav pro děti – cizince a středisko výchovné péče se sídlem Radlická 30, Praha 5. První děti nastoupily 15. 6. 2004.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

velmi výjimečně a výhradně na základě dobrovolnosti. Pro nucený návrat NBD do země jeho státní příslušnosti je totiž nutné prokazatelné plnění mezinárodních závazků plynoucích z Úmluvy o právech dítěte, tedy že v zemi státní příslušnosti bude tomuto NBD poskytnuta dostatečná péče, ideálně ze strany jeho rodičů či jiných rodinných příslušníků, v krajním případě v rámci systémů náhradní rodinné péče. S ohledem na skutečnost, že většina NBD tvrdí, že v zemi státní příslušnosti nemá rodiče či vhodné rodinné příslušníky, případně že s těmito není v žádném kontaktu či jsou neznámého původu, a úroveň „náhradní rodinné péče“ je v zemích, odkud tyto osoby pocházejí, buď nulová či vysoce pod standardy vyžadovanými Úmluvou o právech dítěte, ať už z důvodu bezpečnostní situace (Irák, Afghánistán, Sýrie) nebo z důvodu ekonomického stavu země, není reálné nucené návraty NBD do těchto zemí provádět. Z tohoto důvodu neexistují žádné zvláštní státní mechanismy ČR cílené na integraci v zemi návratu.

b. Please provide a summary overview of the provisions in place in your (Member) State for the **integration** of unaccompanied minors following their status determination, indicating in particular how the legal status of the unaccompanied minor defines his/ her specific integration trajectory (e.g. refugee, beneficiary of subsidiary protection, other statuses granted, etc.).

Pro cizince obecně ze zákona platí, že všichni NBD, ať již v ČR původně pobývali legálně či nelegálně, je ode dne, kdy ho soud svěří do náhradní výchovy, oprávněn trvale pobývat na území, je-li alespoň jedna fyzická osoba, jíž je tento cizinec svěřen, přihlášena k trvalému pobytu na území nebo se na území nachází ústav, ve kterém je dítě umístěno (tzv. právní fikce trvalého pobytu – na cizince se pro účely práv a povinností hledí jako na cizince s povoleným trvalým pobytem).

Nezletilí bez doprovodu mají zdarma v ČR přístup ke vzdělání, je jim zařízeno ubytování, sociální a právní poradenství. Jsou součástí veřejného zdravotního pojištění. Při hledání zaměstnání pomáhá poživatelům mezinárodní ochrany (zletilým i nezletilým) Státní integrační program Ministerstva vnitra. Všem bývalým NBD pomáhá v uplatnění na trhu práce Zařízení pro děti-cizince a neziskové organizace.

b. Do the above provisions **differ** from those for accompanied minors, as well as for adults and if so, how?

Nezletilí s doprovodem žádající o mezinárodní ochranu mají rovněž zdarma v ČR přístup ke vzdělání, je jim zařízeno ubytování, sociální a právní poradenství. Jsou součástí veřejného zdravotního pojištění.

Stejně tak dospělé osoby žádající o mezinárodní ochranu mají zdarma přístup k sociálnímu a právnímu poradenství, je jim zajištěna strava a ubytování. Mají přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění.

Poživatelům mezinárodní ochrany pomáhá *Státní integrační program Ministerstva vnitra*.

c. Please describe the procedure (if any) in place in your (Member) State to determine the **best interests of the child** with regard to the integration of unaccompanied minors. Is this set out in legislation or any other internal administrative regulations?

Zákon o pobytu cizinců žádnou speciální úpravu neobsahuje.

Koncepce ochrany a péče o nezletilé cizince bez doprovodu včetně žadatelů o mezinárodní ochranu (2012) uvádí, že zcela určujícím faktorem pro umístění dítěte do konkrétního zařízení je nejlepší zájem dítěte.

Postup pro posuzování a určování nejlepšího zájmu dítěte není v českém právním řádu výslovně upraven ani na obecné úrovni, ani specificky ve vztahu k NBD. V oblasti zajišťování veřejnoprávní ochrany dětí prostřednictvím orgánů sociálně-právní ochrany dětí byl však ukotven jako základní nástroj tzv. **vyhodnocování**, které lze označit za nástroj sociální práce, který z posuzování a určování nejlepšího zájmu dítěte vychází. Na základě vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny je zpracován **individuální plán jeho ochrany**. Zákon přitom stanoví, že individuální

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

plán ochrany dítěte musí být zpracován od počátku poskytování sociálně-právní ochrany, nejpozději do 1 měsíce od okamžiku, kdy dítě bylo zařazeno do evidence orgánu sociálně-právní ochrany⁶⁹.

Q15. Which **national/ regional/ local authorities and organisations** (including NGOs where relevant) are responsible for the integration of unaccompanied minors following status determination? Please describe in particular the competent authorities responsible for the provision of education, employment support, etc., what their specific remits and roles are, any authorities specifically ensuring the principle of the 'best interests of the child' is taken into account, etc.

Name of national competent authority/ organisation	Brief description (e.g. remit/ role, etc.)	Main activities/ responsibilities
<u>Zařízení pro děti-cizince (ZDC)</u>	Režimové zařízení, které je zřizováno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.	Zajištění plného přímého zaopatření (především ubytování, strava, ošacení, péče). Zastupování NBD v běžných záležitostech. Obhospodařování ostatních záležitostí NBD pouze však v rozsahu běžných záležitostí.
<u>Školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy</u>	Ústavní zařízení určená pro déletrvajícím pobyt dětí na základě soudního rozhodnutí. Tato zařízení jsou zřizována kraji (dětské domovy), nebo Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (režimová zařízení – dětské domovy se školou, výchovné ústavy) <u>Zařízení, kam mohou být rovněž umístováni NBD:</u> Středisko výchovné péče Klíčov Výchovný ústav (VÚ) Višňové Dětský domov se školou (DDŠ) Sedlec Prčice Oddělení, která jsou ve výše uvedených zařízeních určena pro výkon péče o NBD jsou pod metodickým vedením ZDC a pracují v odlišném režimu.	Zajištění plného přímého zaopatření (především ubytování, strava, ošacení, péče). Zastupování NBD v běžných záležitostech. Obhospodařování ostatních záležitostí NBD pouze však v rozsahu běžných záležitostí.

⁶⁹ § 10 odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

<p><u>Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP)</u></p>	<p>Krizová (azylová) pobytová zařízení pro děti, v nichž by pobyt dítěte neměl přesáhnout 6 měsíců.</p> <p>Zařízení jsou zřizovaná kraji, obcemi případně soukromými subjekty. Spadají do gesce ministerstva práce a sociálních věcí.</p>	<p>Zajištění plného přímého zaopatření (především ubytování, strava, ošacení, péče).</p> <p>Zastupování NBD v běžných záležitostech.</p> <p>Obhospodařování ostatních záležitostí NBD pouze však v rozsahu běžných záležitostí.</p>
<p><u>Dětské domovy pro děti do 3 let věku (kojenecké ústavy)</u></p>	<p>Ústavní zařízení určená k zajištění péče o děti mladší 3 let věku (v zařízení však děti běžně zůstávají až do školního věku).</p> <p>Zařízení jsou zřizována kraji, jedno zařízení zřizuje Ministerstvo zdravotnictví.</p>	<p>Zajištění plného přímého zaopatření (především ubytování, strava, ošacení, péče).</p> <p>Zastupování NBD v běžných záležitostech.</p> <p>Obhospodařování ostatních záležitostí NBD pouze však v rozsahu běžných záležitostí.</p>
<p><u>Orgán sociálně právní ochrany dětí obecních úřadů (OSPODy)</u></p>	<p>Orgán veřejné správy; jedná se o obecní úřad obcí s rozšířenou působností a městské části hlavního města Prahy (v České republice celkem přes 200 OSPODů)</p>	<p>Vyhodnocování situace dítěte a jeho rodiny.</p> <p>Zpracování individuálního plánu ochrany dítěte jako základního koordinačního nástroje pro poskytování veřejnoprávní ochrany dítěte.</p> <p>Výkon funkce veřejného poručníka.</p> <p>V případě, že je příslušným orgánem ustanoven, vykonává výkon funkce opatrovníka NBD v různých řízeních týkajících se pobytového statusu NBD a řízení o udělení mezinárodní ochrany.</p>
<p><u>Úřad práce</u></p>	<p>Správní úřad s celostátní působností (jeho nadřízeným správním úřadem je Ministerstvo práce a sociálních věcí).</p>	<p>Po dosažení plnoletosti je všem osobám poskytováno poradenství ve vztahu k trhu práce, volbě povolání a zprostředkování zaměstnání, a to jak evidovaným uchazečům a zájemcům o zaměstnání, tak široké veřejnosti.</p>
<p><u>Česká správa sociálního zabezpečení</u></p>	<p>Správní orgán, který je podřízen Ministerstvu práce a sociálních věcí.</p>	<p>Je poskytována finanční a materiální podpora v různých životních situacích.</p>

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

<p><u>Nestátní neziskové organizace</u></p>	<p><u>Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)</u></p> <p><u>InBáze</u></p> <p><u>Meta</u></p> <p><u>Poradna pro integraci (PPI)</u></p>	<p>Sociální a právní poradenství, sociální asistence při hledání zaměstnání, bydlení nebo při jednání s úřady. Podpora NBD i po dosažení věku zletilosti.</p> <p>Od ledna 2017 realizuje OPU projekt „Domov v nové zemi“, jehož cílem je zlepšení postavení nezletilých žadatelů o azyl a cizinců, kteří přicházejí na území ČR bez doprovodu rodičů či jiných příbuzných a jsou umístěni do některého ze specializovaných ústavních zařízení.</p>
<p><u>Ministerstvo vnitra (MV) - odbor azylové a migrační politiky</u></p>	<p>Udělování trvalého pobytu. Státní integrační program MV</p>	<p>Po dosažení plnoletosti v případě, že cizinec jako NBD nepožádal o mezinárodní ochranu, řeší MV žádost o udělení trvalého pobytu (z humanitárního důvodu).</p> <p>Státní integrační program (pro poživatele mezinárodní ochrany) - možnost vstoupit do programu během nezletilosti i po dosažení zletilosti, podmínka: vstup 1 rok od nabití právní moci rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany.</p>
<p><u>Další organizace poskytující služby NBD:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Oddělení sociální prevence místně příslušných úřadů • Pedagogicko – psychologické poradny • Speciálně pedagogická centra • Probační a mediační služba ČR • Policie ČR • Soudy • Zdravotnická zařízení 	<p>NBD mají nárok na užívání všech těchto služeb jako české děti.</p>	

Access to healthcare

Q16. a. When providing access to **healthcare** to unaccompanied minors in your (Member) State following status determination, how are the following aspects dealt with?

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

- Is access to healthcare **automatic** for unaccompanied minors upon obtaining a permit to stay which is **not** covered by the Qualification Directive (as it is for refugees and beneficiaries of international protection)? Does this group of unaccompanied minors have the same right to healthcare as nationals of the (Member) State? Y/ N

Účast na veřejném zdravotním pojištění je v ČR vázána na **trvalý pobyt** nebo **zaměstnání v ČR**.⁷⁰ Nárok na veřejné zdravotní pojištění mají mimo jiných též **azylanti, osoby požívající doplňkové a dočasné ochrany**. Žadatelé o udělení mezinárodní ochrany se v ČR poskytují bezplatné zdravotní služby ve stejném rozsahu, na jaký mají nárok účastníci veřejného zdravotního pojištění.⁷¹

Vznik účasti NBD na veřejném zdravotním pojištění je od účinnosti novely zákona o pobytu cizinců č. 314/2015 (od 18. 12. 2015) vázán na okamžik vykonatelnosti **předběžného opatření**, která v případě tzv. rychlých předběžných opatření nastává okamžikem jejich vydání (pokud bylo u NBD nařízeno předběžné opatření, pak by jeho vykonatelností, která splývá s vydáním, měla NBD vzniknout účast na veřejném zdravotním pojištění, a to podle ustanovení, která jsou citována v následujícím odstavci). V případě předběžného opatření § 18 písm. d) bod 4. podmínku trvalého pobytu u fyzické osoby, jíž je dítě svěřováno do péče, narozdíl od právní úpravy meritorního svěřování, nezakotvuje.

Tento závěr vychází z par. 18 písm. d) bodu 4 ve spojení s par. 48 písm. f) zákona o pobytu cizinců. Na základě citovaných ustanovení se totiž NBD, kteří byli na základě předběžného opatření umístěni do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc anebo do ústavu pro péči o děti nebo na základě předběžného opatření příslušného orgánu nebo rozhodnutí příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí svěřeni do péče fyzické osoby, považují pro účely úhrady poskytování zdravotních služeb, nelze-li úhradu zajistit jiným způsobem, za cizince, kterým bylo uděleno oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí **dočasné ochrany na území, tj. za cizince požívají dočasné ochrany**.

Podle § 32 odst. 2 zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, pak platí, že cizinec požívající dočasné ochrany se pro účely poskytování zdravotních služeb považuje za cizince s povoleným trvalým pobytem. To znamená, že i nezletilí cizinci s nařízeným předběžným opatřením soudu se pro účely účasti na veřejném zdravotním pojištění považují za osoby s trvalým pobytem na území ČR ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 48/1997 Sb. V souladu s § 7 odst. 1 písm. p) zákona č. 48/1997 Sb. je stát plátcem pojistného na veřejné zdravotní pojištění rovněž za cizince, kterým bylo uděleno oprávnění k pobytu na území České republiky za účelem poskytnutí dočasné ochrany podle zákona č. 221/2003 Sb., pokud nemají příjmy ze zaměstnání nebo ze samostatné výdělečné činnosti, tj. i za NBD, kteří jsou na základě pravomocného předběžného opatření soudu umístěni do náhradní ústavní nebo rodinné péče na území ČR.

Problém může nastat, když v některém případě předběžné opatření nebude vydáno.

Cizinec svěřený do náhradní výchovy **meritorním rozhodnutím** příslušného orgánu je oprávněn trvale pobývat na území, je-li alespoň jedna fyzická osoba, jíž je cizinec svěřen, přihlášená k trvalému pobytu na území nebo se na území nachází ústav, ve kterém je dítě umístěno (tzv. právní fikce trvalého pobytu – na cizince se pro účely práv a povinností hledí jako na cizince s povoleným trvalým pobytem).

Nárok na zdravotní pojištění NBD vzniká tedy dnem nabytí právní moci předběžného opatření či rozhodnutí soudu o svěřením do náhradní výchovy (§ 87 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb.). Zdravotní pojištění je zajišťováno Všeobecnou zdravotní pojišťovnou (dále jen VZP), a to v souladu s § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Pracovník školského zařízení nahlásí NBD neprodleně po příjmu na VZP a informuje pojišťovnu o tom, že NBD byl do zařízení přijat a může být tedy ošetřen smluvním lékařem.

- Please describe what this access to healthcare **includes**, for example, emergency treatment, basic medical care, essential or specialised medical care, counselling, etc.? Y/ N

⁷⁰ § 2 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění.

⁷¹ § 88 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

Poskytované a hrazené zdravotní služby zahrnují tyto kategorie: péči akutní, péči praktického lékaře, péči lékařů-specialistů i péči klinického psychologa.

- Does the (Member) State undertake any form of **individual assessment** to ensure that the medical care provided to unaccompanied minors corresponds to the minor's specific physical, as well as mental health needs? Y/ N

Ano, každý klient je registrován u smluvního pediatra, který podrobně sleduje a vyhodnocuje jeho zdravotní stav.

- Please provide any **other important information** in relation to the healthcare available for unaccompanied minors *not covered above*.

-

b. What are the implications (if any) of unaccompanied minors' **transition** from the age of minority to 18 years of age for their access to healthcare, including counselling up to that stage? What measures (if any) are in place to support the unaccompanied minor before, during and after such a transition, e.g. information provision, etc.?

Postavení NBD po dosažení zletilosti závisí na faktu, zda před tím požádal o mezinárodní ochranu či nikoliv. Pokud mu byl udělen azyl, jeho přístup ke zdravotní péči se po dosažení zletilosti nemění (je součástí veřejného zdravotní pojištění). Pokud nepožádal o MO a neučil kroky k získání trvalého pobytu (u kterého má přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění), dostane od Policie výjezdní příkaz a bude muset opustit území.

Pokud však po dosažení 18 roku věku NBD uzavře se ZDC smlouvu o pobytu, je na něj nadále nahlíženo jako na studenta a vzniká mu nárok na veřejné zdravotní pojištění hrazené státem. ZDC řeší dále druh legálního pobytu NBD – buď je žadatelem o mezinárodní ochranu, nebo většinou cizinec žádá o trvalý pobyt. Ten je studentům obvykle bez problému přiznán.

Dále platí povinnost vyhodnocování situace dítěte, individuální plánování i povinnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí zajistit návaznost služeb, a to i na dobu po dovršení 18. roku věku, pokud s tím dítě souhlasí.

c. Is there any research available in your (Member) State on:

- The **quality of healthcare, including counselling**, provided to unaccompanied minors? Y/ N
- The **effects** of the access to healthcare on the integration of unaccompanied minors, including those turning 18 years of age (as conducted by relevant authorities, academics, NGOs, etc.)? Y/ N

If yes, please briefly describe the main findings and conclusions of such research and provide a full reference to the source (e.g. based on existing studies/ evaluations/ other sources or information received from competent authorities).

Osloveným orgánům není žádný takový výzkum znám.

Access to education

Q17. a. When providing access to **education** to unaccompanied minors in your (Member) State following status determination, how are the following aspects dealt with?

- Is access to education **automatic** for unaccompanied minors who have obtained a status which is **not** covered by the Qualification Directive (as it is for refugees and beneficiaries of international protection)? Does this group of unaccompanied minors have the same right to education as nationals of the (Member) State? Y/ N

V České republice mají děti-cizinci (jak žádající, tak nežádající o mezinárodní ochranu) ze zákona rovnocenný přístup ke vzdělávání jako děti české populace. Na úrovni základního vzdělávání se dokonce jedná o zákonnou povinnost, na úrovni středních škol, a vysokých škol je jim zaručen rovný přístup a výběr dle jejich možností,

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

schopností a profesní orientace. Pokud existují doklady o vzdělávání v zemi původu, lze požádat o nostrifikaci a zapojení do zvoleného způsobu vzdělávání je pak snazší. NBD mají zaručen rovnocenný přístup i v oblasti zájmového vzdělávání, školního stravování a volnočasových aktivit.

- Does the (Member) State undertake any form of **individual assessment** to ensure that the education provided to unaccompanied minors is adapted to the age, level of education in the country of origin, degree of language barrier of the unaccompanied minor, etc.? **Y/ N**

Na začátku pobytu v ZDC je u každého dítěte provedeno komplexní posouzení potřeb a situace dítěte (psychologické, speciálně pedagogické, školské, sociálně právní a zdravotní posouzení) a na základě výsledků tohoto zhodnocení je pro každého klienta vypracován individuální plán rozvoje osobnosti a individuální vzdělávací plán.

V zařízení specializovaném na děti-cizince poskytují péči odborní a specializovaní pracovníci. Je zde vytvářeno prostředí zohledňující etnickou a náboženskou rozličnost, aby mohli cizinci uplatnit sociokulturní návyky, které si děti přinesly ze země původu. Prioritou a základem je odstranění jazykové bariéry. Jsou zde vytvářeny individuální programy pro děti s psychickým traumatem. Výchovné, vzdělávací a adaptační programy jsou přizpůsobovány dle prostředí, z kterého děti pocházejí.

Pokud jsou klienti rozmístěni do následných zařízení institucionální péče, poskytuje ZDC metodickou podporu následným zařízením. V rámci metodického vedení těchto pracovišť a společné práce na individuálních plánech rozvoje osobnosti dítěte, je předávání informací a monitorování situace klienta velmi dobře nastaveno.

Pokud je dítě svěřeno do náhradní rodinné péče nebo je se svými rodiči v zařízení MV, pak jim tyto komplexní služby ZDC neposkytuje. Pouze pokud se na Zařízení pro děti-cizince obrátí zákonný zástupce nebo pěstoun, poskytuje toto zařízení poradenské a další odborné služby formou ambulantní péče.

- Are any **special measures** to support access to education specifically for unaccompanied minors available in the (Member) State, in particular language training*, guidance regarding the national education system, etc.? **Y/ N**

* Are there specialised institutions for the language training of unaccompanied minors? Does language training take place in public schools, in specialised language courses for unaccompanied minors or minors in general, or within adult language learning programmes for foreign citizens?

Jazyková příprava je zajištěna zákonnou úpravou pro děti ze států EU – každý kraj poskytuje zdarma 70 hodin jazykové přípravy ve třídě jedné ze škol, kterou zřizuje. Ostatním cizincům je poskytována jazyková příprava přímo ve školách, které navštěvují různými formami – volitelné předměty, nepovinné předměty, kroužky, doučování. Tato výuka je financována z projektů MŠMT. Každý kraj má určeného zástupce pro vzdělávání dětí cizinců, který poskytuje metodickou pomoc a poradenství všem školám.

- Do unaccompanied minors receive **education in accommodation centres**, or as part of the **mainstream schooling system**? Or are there **other education arrangements** for unaccompanied minors in your (Member) State? **Y/ N**

ZDC klade důraz na výuku českého jazyka. Klientům je poskytována výuka češtiny ve škole při zařízení v navýšené hodinové dotaci a navíc jsou sjednávány hodiny českého jazyka v rámci doučování a individuálních kurzů. Dle individuálních možností jsou klienti zařazováni do zájmových a volnočasových aktivit mimo zařízení, tedy do skupin českých vrstevníků.

- Please provide any other important information in relation to access to education for unaccompanied minors *not covered above*.

-

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

b. What are the implications (if any) of unaccompanied minors' **transition** from the age of minority to 18 years of age for their access to education up to that stage, e.g. do unaccompanied minors have the possibility to continue compulsory education post-18, to progress to third-level education, vocation studies and training, etc.? What measures (if any) are in place to support the unaccompanied minor before, during and after such a transition, e.g. information provision, education pathway/ plan, personal adviser, etc.?

Existuje možnost setrvání v ZDC v případě studie do věku 26 let. Dochází k individuálnímu rozvoji osobních předpokladů dle stanovených plánů.

c. Is there any research available in your (Member) State on:

- The **quality of education** provided to unaccompanied minors? Y/ N
- On the educational performance of unaccompanied minors? Y/ N
- The **effects** of the access to education on the integration of unaccompanied minors, including those turning 18 years of age (as conducted by relevant authorities, academics, NGOs, etc.)? Y/ N

If yes, please briefly describe the main findings and conclusions of such research and provide a full reference to the source (e.g. based on existing studies/ evaluations/ other sources or information received from competent authorities).

Nemáme informace o takových výzkumech. Máme pouze data vypovídající o úspěšnosti klientů ZDC.

Access to (support to) employment

Q18. a. When providing **access to employment**⁷² to unaccompanied minors in your (Member) State following status determination, how are the following aspects dealt with?

- Is access to employment **automatic** for unaccompanied minors upon obtaining a permit to stay which is **not** covered by the Qualification Directive (as it is for refugees and beneficiaries of international protection)? What does the access include, e.g. internships, traineeships, vocational preparation, etc.? Is this subject to rules generally applicable to the profession and to the public service? Is this conditional upon obtaining a work permit, etc.? Y/ N

V ČR lze pracovat od 15 let. Výjimky jsou uvedeny v zákoníku práce. Do 18 let platí zvláštní podmínky zaměstnávání mladistvých.

Z hlediska přístupu k zaměstnání platí pro mladistvé cizince stejné podmínky jako pro zletilé:

1. Cizinec, kterému byl v ČR udělen trvalý pobyt, azyl nebo doplňková ochrana, má volný přístup na trh práce.⁷³
2. Cizinec, který pobývá v ČR na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem sloučení rodiny, jde-li o společné soužití rodiny s cizincem s trvalým pobytem/uděleným azylem nebo doplňkovou ochranou anebo povolením k dlouhodobému pobytu, má volný přístup na trh práce. Cizinci, kterému bylo uděleno vízum za účelem strpění pobytu podle pobytového zákona⁷⁴ nebo mu za stejným účelem bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu, nebo který je žadatelem o udělení mezinárodní ochrany podle zákona o azylu⁷⁵, nebo kterému bylo vydáno

⁷² Please note that this need not apply to unaccompanied minors who are still in full-time education.

⁷³ Podle ustanovení § 98 písm. a), písm. c) zákona o zaměstnanosti.

⁷⁴ Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

potvrzení o strpění pobytu na území České republiky, může Úřad práce ČR vydat povolení k zaměstnání bez ohledu na situaci na trhu práce,⁷⁶ nejdříve však po uplynutí 6 měsíců ode dne poskytnutí údajů k podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

Cizinec, který získal trvalý pobyt, azyl nebo dočasnou ochranu na území ČR se může stát uchazečem nebo zájemcem o zaměstnání. Tito cizinci mají právo na zprostředkování zaměstnání, tj. na vyhledávání vhodného zaměstnání, poradenství a poskytování informací o pracovních příležitostech. Krajská pobočka Úřadu práce ČR může těmto osobám zabezpečit rekvalifikaci.

- Is the access to employment for unaccompanied minors **limited** in any way, for example, open only to unaccompanied minors of a certain minimum age after status determination, or restricted for a certain period and/ or limited to a maximum number of days per year? Are these limitations for unaccompanied minors same as those applied to minors who are nationals of the (Member) State? Y/ N

V případě, že je žadateli udělena mezinárodní ochrana, má volný přístup na trh práce.⁷⁷ V ČR lze ale pracovat od 15 let. Výjimky jsou uvedeny v zákoníku práce. Do 18 let platí zvláštní podmínky zaměstnávání mladistvých.

Pro nezletilé osoby bez ohledu na jejich státní příslušnost dále platí následující:

Plně svéprávným se člověk stává zletilostí.⁷⁸ Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku věku. Má se za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku. Pro potřeby zaměstnanosti můžeme rozlišit 2 skupiny nezletilých:

Nezletilí, kteří dovršili patnáct let věku a ukončili povinnou školní docházku: nezletilý, který dovršil patnáct let a ukončil povinnou školní docházku, se může zavázat k výkonu závislé práce.⁷⁹ Do věku 18 let však tyto zaměstnanci požívají zvláštní ochrany zákoníkem práce.⁸⁰

Nezletilí bez pracovní právní subjektivity: osoba, která nenaplnila výše uvedené kritérium, může vykonávat za odměnu pouze činnosti umělecké, kulturní, sportovní či reklamní povahy,⁸¹ a to na základě předchozího rozhodnutí o povolení této činnosti.

- Are any **special measures** to support access to employment specifically for unaccompanied minors available in the (Member) State, in particular vocational guidance, jobseeker allowance for unaccompanied minors not able to find employment, etc.? Y/ N

ZDC má vypracovaný plan podpory a sociální program na přípravu k samostatnému životu. Tento program je začleněn do koncepce práce s NBD a je realizován u každého klienta před opuštěním zařízení. V praxi je to tak, že každý klient ze ZDC odchází se zajištěným ubytováním, pracovní smlouvou a dle nastavených kritérií dostává i finanční podporu, která může dosáhnout nejvýše 25 000 Kč, což opět určuje zákon.

- Please provide any other important information in relation to access to employment for unaccompanied minors *not covered* above.

-

⁷⁶ Podle ustanovení § 97 písm. c) zákona o zaměstnanosti.

⁷⁷ Podle ustanovení § 98 písm. c) zákona o zaměstnanosti.

⁷⁸ Podle ustanovení § 30 odst. 1 občanského zákoníku.

⁷⁹ Podle ustanovení § 35 občanského zákoníku.

⁸⁰ Např. pracovní podmínky dle ustanovení §§ 243 až 247, rozvržení pracovní doby, apod.

⁸¹ Podle ustanovení §§ 121-124 zákona o zaměstnanosti.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

b. What are the implications (if any) of unaccompanied minors' **transition** from the age of minority to 18 years of age for their access to employment up to that stage? What measures (if any) are in place to support the unaccompanied minor before, during and after the transition, e.g. ongoing employment support as part of integration pathway/ plan, personal adviser, etc.?

ZDC se pečlivě věnuje volbě povolání, využívá všech výsledků diagnostické činnosti včetně určení profesionální orientace klienta, navštěvuje s klienty dny otevřených dveří, veletrhy práce a škol a poskytuje klientům všechny dostupné informace o možnostech vzdělávání v ČR. Studentům jsou navíc v rámci pobytu v zařízení při studiu doobjednávány brigády v různých organizacích a to s cílem pozvolné integrace a orientace na trhu práce.

ZDC také věnuje pozornost hledání ubytování a následnému zaměstnávání pro dosavadní NBD, a to prostřednictvím jednání se zaměstnavateli atd.

Poživatelé mezinárodní ochrany se mohou přihlásit do Státního integračního programu, v rámci kterého je jim poskytována podpora nejen při hledání zaměstnání a uplatnění na trhu práce.

c. Is there any research available in your (Member) State on:

- The **quality of employment access support** provided to unaccompanied minors? Y/ N
- The **effects** of the access to employment on the integration of unaccompanied minors, including those turning 18 years of age (as conducted by relevant authorities, academics, NGOs, etc.)? Y/ N

If yes, please briefly describe the main findings and conclusions of such research and provide a full reference to the source (e.g. based on existing studies/ evaluations/ other sources or information received from competent authorities).

Nemáme informace o takových výzkumech na národní úrovni.

Family reunification of unaccompanied minors

Q19. a. Please provide here any updated information on the **possibility for family reunification** for unaccompanied minors since the 2016 EMN Focussed Study on "Family Reunification of Third-Country Nationals in the EU plus Norway: National Practices," including any information on the effects of family reunification on the integration of unaccompanied minors in your (Member) State (e.g. based on existing studies/ evaluations/ other sources or information received from competent authorities).

Žádné legislativní změny v zákoně o pobytu cizinců týkající se nezletilých bez doprovodu.

b. What are the implications (if any) of unaccompanied minors' **transition** from the age of minority to 18 years of age for their access to family reunification up to that stage, for example:

- Is there any cut-off of family reunification rights when unaccompanied minors reach 18 years of age? Y/ N

Okamžikem dovršení 18 let přestává být nezletilým bez doprovodu. Sloučení rodiny je však možné dle jiných paragrafů.

- Does your (Member) State have any measures in place to support the unaccompanied minor before, during and after such a transition (please specify these measures)? Y/ N

Zákon o pobytu cizinců neupravuje.

- Please provide any other important information in relation to family reunification for unaccompanied minors *not covered above*.

-

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

c. Is there any research available on the **effects** of family reunification on the integration of unaccompanied minors, including those turning 18 years of age (as conducted by relevant authorities, academics, NGOs, etc.)? Y/ N

If yes, please briefly describe the main findings and conclusions of such research and provide a full reference to the source (e.g. based on existing studies/ evaluations/ other sources or information received from competent authorities).

Oslovené orgány nemají informaci, že by proběhl takový výzkum.

Social welfare supporting unaccompanied minors

Q20. a. Does your (Member) State provide any **social welfare/ assistance** to support unaccompanied minors? Y/ N

If yes, please provide information on this below, citing any evidence on the **effects** of social welfare/ assistance on the integration of the unaccompanied minors where available (e.g. based on existing studies/ evaluations/ other sources or information received from competent authorities).

Pokud je NBD nařízena ústavní výchova jsou v plném přímém zaopatření státu. Stát tedy plně financuje NBD všechny jejich potřeby. Zařízení take může požádat o sociální dávku – Přídavky na děti.

b. What are the implications (if any) of unaccompanied minors' **transition** from the age of minority to 18 years of age for their access to social welfare/ assistance up to that stage, for example:

- Is there any benefits cut-off when unaccompanied minors reach 18 years of age? Y/ N

Český systém sociálního zabezpečení je vystavěn na konceptu nezaopatřenosti dítěte.⁸² Stav nezaopatřenosti dítěte přitom může trvat až do 26 let věku, pokud se dítě:

- soustavně připravuje na výkon budoucího povolání;
- nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, anebo
- z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.

Trvá-li nezaopatřenost dítěte, může rovněž trvat náhradní péče – buď pobyt dítěte v zařízení, anebo v pěstounské péči, se stejnou hmotnou podporou, jako před dosažením 18. roku věku. V případě, že dítě v pěstounské péči zůstává tzv. nezaopatřeným, tj. typicky v případě, že pokračuje v přípravě na budoucí povolání, a že trvale žije a společně uhrazuje náklady na své potřeby společně s osobou, která před tím, než dítě dovršilo 18. rok věku, byla jeho pěstounem., trvá hmotná podpora, nejpozději však do 26. roku věku dítěte.⁸³ Při ukončení pěstounské péče náleží dítěti hmotná podpora ve výši 25 000 Kč⁸⁴. V případě, že dítě je ve školském zařízení, je mu poskytován stejný rozsah plného přímého zaopatření, jako před 18. rokem věku. Hmotná podpora při odchodu ze zařízení může činit až 25 000 Kč, minimální výše však není upravena.⁸⁵ U NBD je však podmínkou takové podpory, že bude vyřešena jeho pobytová situace (bude mít oprávnění k pobytu na území ČR) i po té, co dovrší 18. rok věku.

⁸² § 11 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

⁸³ § 47f ods. 2 a § 47i odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

⁸⁴ § 47h zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

⁸⁵ Nařízení vlády č. 460/2013 Sb.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

Pokud NBD studuje, může setrvat v plném přímém zaopatření zařízení.

- Does your (Member) State have any measures in place to support the unaccompanied minor before, during and after such a transition (please specify these measures)? Y/ N

Viz program příravy na samostatný život v rámci koncepce ZDC.

- Please provide any other important information in relation to social welfare for unaccompanied minors *not covered above*.

c. Is there any research available on the **effects** of social welfare on the integration of unaccompanied minors, including those turning 18 years of age (as conducted by relevant authorities, academics, NGOs, etc.)? Y/ N

If yes, please briefly describe the main findings and conclusions of such research and provide a full reference to the source (e.g. based on existing studies/ evaluations/ other sources or information received from competent authorities).

Osloveným organům není takový výzkum znám.

Further monitoring of unaccompanied minors' transition to adulthood

Q21. Further to any information on after-care already provided above, please describe any (other) **monitoring mechanisms/ reviews/ evaluations** ensuring the effective transition of unaccompanied minors to adulthood, including the types of measure(s) undertaken and the duration of the monitoring period after unaccompanied minors reach 18 years of age.

Pokud jsou klienti po dosažení zletilosti v Zařízení pro děti-cizince, tak je s nimi dále pracováno v rámci nastavených individuálních plánů. Pokud odcházejí do samostatného života, mají možnost spolupráce s neziskovými organizacemi, které mají různé projekty podpory mladých zletilých cizinců. Mohou se také případně obrátit na Zařízení pro děti-cizince. Velká výhoda v ČR je možnost návratu klienta do zařízení po jednom roce od jeho odchodu z důvodů pokračování ve studiu.

Consequences of a temporary residence permit on the integration of unaccompanied minors

Q22. What impact does the expiration of a **temporary residence permit** have on the above-mentioned integration measures for unaccompanied minors in your (Member) State, e.g. possibility for education-related extension of a temporary residence permit originally granted on grounds of international/ humanitarian protection, etc.?

V případě, že je dítě svěřeno do náhradní péče na základě **předběžného opatření**, nezískává toto dítě oprávnění k trvalému pobytu na území České republiky, ale pouze oprávnění k přechodnému pobytu na území ČR bez víza.⁸⁶ Předběžné opatření zanikne vždy nejpozději v okamžiku, kdy NBD dovrší 18. rok věku. V takovém případě NBD zaniká rovněž oprávnění k pobytu na území ČR.

⁸⁶ Dle par. 18 písm. d) bod 4 zákona o pobytu cizinců.

*(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination***Challenges and good practices**

Q23. Please indicate the main **challenges** associated with the integration of unaccompanied minors in your (Member) State experienced by both unaccompanied minors (including those turning 18 years of age), and/ or competent authorities (e.g. based on existing studies/ evaluations, information received from competent authorities, NGOs/ IGOs, case law, etc.) and how these challenges could be overcome. Please provide references.

Dle zástupců ZDC poměrně zdlouhavý proces nostrifikace dokladů o vzdělání.

Q24. Please describe any examples of **good practice** in your (Member) State concerning the integration of unaccompanied minors – including those turning 18 – identifying as far as possible who considers the practice in question as successful, since when the practice has been in place, its relevance and whether its effectiveness has been proven, e.g. through an (independent) evaluation. Please reference any sources of information supporting the identification of the practice in question as a 'good practice' (e.g. evaluation reports, academic studies, information received from competent authorities, NGOs/ IGOs, etc.).

Opět neexistují žádné studie, výzkumy ani uveřejněné evaluace. Všechny údaje pocházejí ze statistik a pracovních záznamů Zařízení pro-děti cizince. Příkladů dobré praxe existuje dle zmíněného nařízení mnoho, ale jako nejvýznamnější zmiňují zástupci zařízení ukončená vzdělání klientů na úrovni středních a vysokých škol.

Section 5: Return of unaccompanied minors

*This section of the **Synthesis Report** will report on the return arrangements for unaccompanied minors as stipulated in Directive 2008/115/EC (i.e. Art. 10, Art. 17) without duplicating information covered in the forthcoming EMN study on 'The effectiveness of return in EU Member States: challenges and good practices linked to EU rules and standards.'*

Overview of the return procedure and its legal and organisational set-up in the (Member) State

Q25. a. Does your (Member) State foresee the **return** of unaccompanied minors? Y/ N

If so, please provide a brief overview of the provisions in place in your (Member) State with regard to the **return** of unaccompanied minors to the country of origin when the minor receives a negative decision on his/ her application for asylum/ another status:

- Possibility for an unaccompanied minor to return to the country of origin through a **voluntary return**? Y/ N

If yes, please describe the procedures/ processes under which an unaccompanied minor may be returned voluntarily to the country of origin according to national legislation/ policy and practice, including any challenges.

Ano, je to možné. Návraty nezletilých mohou probíhat v ČR na základě dobrovolnosti. Většina dětí z třetích států neprojeví zájem. Při hledání rodinných příslušníků se vychází zejména z informací sdělených samotným dítětem, jelikož zvláště u dětí ze třetích států jsou tyto informace někdy jedinými dostupnými.

U nezletilých, kteří nejsou žadateli o mezinárodní ochranu, má příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí povinnost informovat zemi původu.⁸⁷ Tento orgán také zpravidla na základě tohoto ustanovení a jednotlivých konzulárních smluv informuje zastupitelský úřad příslušné země v ČR a ÚMPOD. Tyto instituce pak pátrají po rodičích či zjišťují ostatní relevantní informace o dítěti. Po prošetření poměrů jsou děti buď předány přímo rodičům, nebo jsou předány do péče instituce sloužící k jejich ústavní výchově v zemi původu. Děti jsou při návratu

⁸⁷ Podle ustanovení § 37 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

doprovázeny buď rodičem, nebo soudem určenou osobou, která je takto oprávněná dítě převzít a zajistit jeho návrat – v praxi to bývá pracovník velvyslanectví, zástupce místního orgánu péče o dítě nebo zástupce IOM. Při návratu je přítomný i zástupce oddělení dobrovolných návratů odboru azylové a migrační politiky MV ČR. Spolupracuje se i s neziskovými organizacemi v zemích původu.

ČR je povinna poskytovat těmto dětem ochranu a péči, a to až do doby, než se ve spolupráci se zastupitelským úřadem naleznou rodiče či jiné odpovědné osoby.⁸⁸

V praxi se však počty návratů nezletilých bez doprovodů ze třetích zemí rovnají téměř nule.

- Possibility for an unaccompanied minor to return to the country of origin through an **assisted voluntary return**? **Y/ N**

If yes, please describe the Assisted Voluntary Return and Reintegration (AVRR) programme available in your (Member) State and the procedures/ processes under which an assisted voluntary return of an unaccompanied minor may be carried out, including any challenges.

Ano, je to možné. Návraty nezletilých mohou probíhat v ČR na základě dobrovolnosti. Většina dětí z třetích států neprojeví zájem. Při hledání rodinných příslušníků se vychází zejména z informací sdělených samotným dítětem, jelikož zvláště u dětí ze třetích států jsou tyto informace někdy jedinými dostupnými.

U nezletilých, kteří nejsou žadateli o mezinárodní ochranu, má příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí povinnost informovat zemi původu.⁸⁹ Tento orgán také zpravidla na základě tohoto ustanovení a jednotlivých konzulárních smluv informuje zastupitelský úřad příslušné země v ČR a ÚMPOD. Tyto instituce pak pátrají po rodičích či zjišťují ostatní relevantní informace o dítěti. Po prošetření poměrů jsou děti buď předány přímo rodičům, nebo jsou předány do péče instituce sloužící k jejich ústavní výchově v zemi původu. Děti jsou při návratu doprovázeny buď rodičem, nebo soudem určenou osobou, která je takto oprávněná dítě převzít a zajistit jeho návrat – v praxi to bývá pracovník velvyslanectví, zástupce místního orgánu péče o dítě nebo zástupce IOM. Při návratu je přítomný i zástupce oddělení dobrovolných návratů odboru azylové a migrační politiky MV ČR. Spolupracuje se i s neziskovými organizacemi v zemích původu.

ČR je povinna poskytovat těmto dětem ochranu a péči, a to až do doby, než se ve spolupráci se zastupitelským úřadem naleznou rodiče či jiné odpovědné osoby.⁹⁰

V praxi se však počty návratů nezletilých bez doprovodů ze třetích zemí rovnají téměř nule.

- Possibility for an unaccompanied minor to return to the country of origin through a **forced return**? **Y/ N**

If yes, please describe the procedures/ processes under which an unaccompanied minor may be subject to a forced return to the country of origin according to national legislation/ policy and practice, including any challenges.

Ač se nucené návraty NBD v praxi neprovádějí, zákon to nevylučuje. V souladu s *acquis* však stanovuje, že „Jde-li o nezletilého cizince bez doprovodu, policie provede vyhoštění teprve poté, co stát, kam bude nezletilý cizinec bez doprovodu vyhoštěn, sdělil, že nezletilému cizinci bez doprovodu bude zajištěno přijetí odpovídající jeho věku.“

b. Please describe the procedure (if any) in place in your (Member) State to determine the **best interests of the child** once a negative decision has been reached. Is this set out in legislation or any other internal administrative regulations? Please cross-reference/ summarise here any aspects of the *BID* procedure for unaccompanied minors

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Podle ustanovení § 37 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

⁹⁰ Tamtéž.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

subject to a return decision already covered under the EMN study on return (see above) and provide any additional information).

V případě, že řízení o žádosti NBD o udělení mezinárodní ochrany skončí definitivně zamítnutím žádosti, nebo v případě, kdy NBD byl odňat azyl nebo doplňková ochrana, či v případě, kdy uplynula doba, na niž byla doplňková ochrana NBD udělena, aniž by tato doba byla prodloužena, zaniká NBD oprávnění k pobytu na území ČR.

Pokud je však NBD v této době stále nezletilý, bude oprávněnost jeho pobytu podobně jako v případech NBD, kteří nejsou žadateli o mezinárodní ochranu, vyplývat ze soudního rozhodnutí, jímž byl NBD svěřen do některé z forem náhradní péče na území ČR, tj. z **předběžného opatření**, případně **meritorního rozhodnutí o náhradní péči o NBD**.

Pro cizince obecně ze zákona platí, že cizinec svěřený do náhradní výchovy meritorním rozhodnutím je oprávněn trvale pobývat na území, je-li alespoň jedna fyzická osoba, jíž je cizinec svěřen, přihlášená k trvalému pobytu na území nebo se na území nachází ústav, ve kterém je dítě umístěno (tzv. právní fikce trvalého pobytu – na cizince se pro účely práv a povinností hledí jako na cizince s povoleným trvalým pobytem).

Česká republika v praxi nenavrací nezletilé bez doprovodu, výjimkou jsou situace, kdy NBD o návrat sám požádá (to se též téměř nestává).

Dle Metodického doporučení MPSV č. 1/2016 k postupu obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při poskytování sociálně-právní ochrany nezletilým cizincům bez doprovodu je třeba se v rámci posuzování a určování nejlepšího zájmu dítěte v souvislosti s otázkou jeho repatriace zabývat:

- úrovní a bezpečnosti a dalších podmínek v zemi původu NBD, a to včetně socio-ekonomických podmínek;
- způsobem zajištění péče o konkrétního NBD v zemi jeho původu;
- názorem NBD a osob, které zajišťují péči o něj;
- úrovní integrace NBD v hostitelské zemi, jakož i dobou, kterou již NBD pobývá mimo zemi svého původu;
- právem dítěte na zachování jeho identity, a to včetně národnosti, jména, náboženství a kulturního a jazykového dědictví.

Dále toto metodické doporučení uvádí, že k repatriaci NBD nebude možné přistoupit, pokud by zde dítě čelilo pravděpodobnému ohrožení svých základních práv a svobod. Stejně tak nebude možné k repatriaci přistoupit, dokud není zajištěno, že NBD bude v zemi jeho původu zajištěna náležitá péče i odpovídající zastoupení.

Q26. Which **national authorities and organisations** (including NGOs where relevant) are responsible for the return of unaccompanied minors? Please describe briefly the competent authorities involved in return, family tracing, etc., as well as any other stakeholders concerned, what their specific remits and roles are, any authorities specifically ensuring the principle of the 'best interests of the child' is taken into account in the return of the minor, etc.

V praxi k návratům nezletilým téměř nedochází. Níže jsou uvedeny instituce, které by byly v případě návratů do procesu zapojeny.

Name of national competent authority/ organisation	Brief description (e.g. remit/ role, etc.)	Main activities/ responsibilities
<u>Orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPODy)</u>	U nežádajících dětí o MO povinnost informovat zemi původu (zastupitelský úřad příslušné země v ČR) a ÚMPOD. Pokud orgán státu, jehož je nezletilý	

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

	státním občanem, neučiní ve stanovené lhůtě opatření k úpravě poměrů nezletilého, zajistí orgán sociálně-právní ochrany dětí cizinci vhodnou náhradní péči (rodinnou či v zařízení).	
<u>Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (ÚMPOD)</u>	Pátrají po rodičích NBD, kteří nežádali o MO.	
<u>Zastupitelské úřady jednotlivých zemí</u>	Pátrají po rodičích NBD, kteří nežádali o MO. V případě potřeby může pracovník velvyslanectví doprovázet dítě při návratu.	
<u>Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)</u>	V případě potřeby může pracovník IOM doprovázet dítě při návratu.	
<u>Oddělení dobrovolných návratů OAMP MV ČR</u>	V případě potřeby může pracovník ODN OAMP MV ČR doprovázet dítě při návratu.	
<u>Neziskové organizace v zemích původu</u>	Mohou pomáhat při pátrání po rodičích.	
<u>Zařízení pro zajištění cizinců</u> (zařízení je provozováno Správou uprchlických zařízení, správa patří pod Ředitelství služby cizinecké policie)	NBD by mohl být zajištěn pouze v případě, pokud by nepožádal o mezinárodní ochranu, bylo by mu více než 15 let a především by byly k zajištění vážné důvody (v praxi se téměř nestává).	
<u>Policie</u>	V případě, že by došlo k nucenému návratu, by byla zapojena Policie ČR, která vyhoštění realizuje.	
<u>Soudy</u>	Rozhodují o zrušení soudního rozhodnutí o svěřením NBD do náhradní péče na území České republiky.	

Enforcement of return decisions and key arrangements pre/ during/ post departure

Q27. What is the estimated timeframe within which your (Member) State **implements** a return decision following a rejection of an unaccompanied minor's application for asylum/ another status? If there are delays (deviating from this timeframe), what are the usual reasons for such delays?

V praxi k návratům nezletilých bez doprovodu téměř nedochází.

Více viz informace poskytnuté výše.

Na otázku nelze odpovědět, díky absenci zkušeností z praxe.

Q28. Please describe the measures (if any) taken by your (Member) State to:

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

- encourage **voluntary return** when an enforceable return decision is issued to an unaccompanied minor:

Pokud jsou splněny všechny zákonné podmínky a postupy (viz Q25b) může oddělení dobrovolných návratů OAMP přistoupit po žádosti opatrovníka NBD a proklamované ochotě NBD k dobrovolnému návratu. Jako motivační faktor by mohlo fungovat zkrácení doby zákazu vstupu na území na polovinu. V praxi však k návratům nezletilým bez doprovodu téměř nedochází.

- **enforce** return decisions against unaccompanied minors; please clarify in particular how your (Member) State perceives the forced return of unaccompanied minors, as well as what is considered effective in this context:

Žádné zkušenosti.

- mitigate any negative impact (please specify) of a return decision on the **well-being of unaccompanied minors**:

Česká republika nuceně nenavrací NBD. Ani k dobrovolným návratům téměř nedochází.

Q29. a. Please provide an overview of key arrangements for the **return of unaccompanied minors** to the country of origin, in particular information, support, services and preparation before departure, safeguards for unaccompanied minors during the operation, transfer of custodial care, etc.

Viz výše. K návratům v ČR téměř nedochází.

b. Please describe the policy/ practice of your (Member) State with regard to **family tracing** in the country of origin, including when such measures are taken, which authority/ organisation is responsible, as well as the contribution and responsibility of the guardian.

U NBD, kteří nejsou žadateli o mezinárodní ochranu, má příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí povinnost informovat zemi původu.⁹¹ Tento orgán také zpravidla na základě tohoto ustanovení a jednotlivých konzulárních smluv informuje zastupitelský úřad příslušné země v ČR a ÚMPOD. Tyto instituce pak pátrají po rodičích či zjišťují ostatní relevantní informace o dítěti. Po prošetření poměrů jsou děti buď předány přímo rodičům, nebo jsou předány do péče instituce sloužící k jejich ústavní výchově v zemi původu. Děti jsou při návratu doprovázeny buď rodičem, nebo soudem určenou osobou, která je takto oprávněná dítě převzít a zajistit jeho návrat – v praxi to bývá pracovník velvyslanectví, zástupce místního orgánu péče o dítě nebo zástupce IOM. Při návratu je přítomný i zástupce oddělení dobrovolných návratů odboru azylové a migrační politiky MV ČR. Spolupracuje se i s neziskovými organizacemi v zemích původu.

c. How does your (Member) State interpret the term '**adequate**' **reception facilities** in the country of origin, as one of the requirements for removing an unaccompanied minor from EU territory according to the Return Directive?⁹² Does your (Member) State return unaccompanied minors to care centres or parents, relatives, etc.?

Návraty nezletilých bez doprovodu do země jejich státní příslušnosti probíhají v České republice v praxi pouze velmi výjimečně a výhradně na základě dobrovolnosti. Pro nucený návrat NBD do země jeho státní příslušnosti je totiž nutné prokazatelné plnění mezinárodních závazků plynoucích z Úmluvy o právech dítěte, tedy že v zemi státní

⁹¹ Podle ustanovení par. 37 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

⁹² Art. 10(2) of Directive 2008/115/EC stipulates that before removing an unaccompanied minor from the territory of a Member State, the authorities of that Member State shall be satisfied that s/he will be returned to a member of his or her family, a nominated guardian or adequate reception facilities in the State of return.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

příslušnosti bude tomuto NBD poskytnuta dostatečná péče, ideálně ze strany jeho rodičů či jiných rodinných příslušníků, v krajním případě v rámci systémů náhradní rodinné péče. S ohledem na skutečnost, že většina NBD tvrdí, že v zemi státní příslušnosti nemá rodiče či vhodné rodinné příslušníky, případně že s těmito není v žádném kontaktu či jsou neznámého původu, a úroveň „náhradní rodinné péče“ je v zemích, odkud tyto osoby pocházejí, buď nulová či vysoce pod standardy vyžadovanými Úmluvou o právech dítěte, ať už z důvodu bezpečnostní situace (Irák, Afghánistán, Sýrie) nebo z důvodu ekonomického stavu země, není reálné nucené návraty NBD do těchto zemí provádět.

V metodickém doporučení MPSV č. 1/2016, které se týká práce s NBD, jsou citovaná kritéria pro rozhodování o repatriaci podle Obecného komentáře Výboru OSN pro práva dítěte č. 6 z roku 2005. Tento metodický pokyn dále uvádí, že k repatriaci NBD nebude možné přistoupit, pokud by zde dítě čelilo pravděpodobnému ohrožení svých základních práv a svobod. Stejně tak nebude možné repatriaci NBD přistoupit, dokud není zajištěno, že NBD bude v zemi jeho původu zajištěna náležitá péče i odpovídající zastoupení.

d. Please indicate any **special/ transitional arrangements** for the return of unaccompanied minors approaching 18 years of age. Please do not cover here any aspects of the return of former unaccompanied minors, i.e. adults, as this is subject of a separate EMN study on return (see above).

-

e. Please provide information on the **follow up** of unaccompanied minors once they have returned, such as duration of such follow up, competent service, etc.

Dobrovolné návraty NBD se v ČR rovnají téměř nule, proto není možné uvést podrobnější informace k situaci po návratu NBD do země původu.

f. Please elaborate on any **existing cooperation arrangements** between your (Member) State and countries of origin when it comes to the return of unaccompanied minors, such as bilateral readmission agreements concerning unaccompanied minors.

-

Q30. a. Does your Member State provide any **reintegration assistance** to unaccompanied minors returning to their countries of origin (please cross-reference/ summarise here to any aspects of the reintegration support for unaccompanied minors already covered under the EMN study on return (see above) and provide any additional information):

- through **voluntary return**? Y/ N

If yes, please describe the kind of supports available before, during and after the voluntary return of an unaccompanied minor.

Neexistují žádné zvláštní stání mechanismy ČR cílené na integraci v zemi návratu vzhledem k tomu, že většina dětí ze třetích zemí není navracena do země původu, jelikož o to neprojeví zájem (navrací se jen na základě dobrovolnosti).

- through **assisted voluntary return**? Y/ N

If yes, please describe the kind of supports available under the Assisted Voluntary Return and Reintegration (AVRR) programme available in your (Member) State before, during and after the assisted voluntary return of the unaccompanied minor.

Neexistují žádné zvláštní stání mechanismy ČR cílené na integraci v zemi návratu vzhledem k tomu, že většina dětí ze třetích zemí není navracena do země původu, jelikož o to neprojeví zájem (navrací se jen na základě

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

dobrovolnosti).

- through **forced return**? Y/ N

If yes, please describe the kind of supports available before, during and after the forced return of an unaccompanied minor.

ČR v praxi nuceně nenavrací NBD.

b. Please describe the **monitoring mechanisms** (if any) in place in your (Member) State to ensure the effective reintegration of unaccompanied minors, including the types of measure undertaken and the duration of the monitoring period.

Viz výše, ČR NBD téměř nenavrací. Jedině na dobrovolné bázi. Pokud by byly děti převzaty rodiči, kteří si pro ně přijedou na území ČR, návraty těchto NBD už dále nejsou z hlediska ČR sledovány.

Alternatives to return

Q31. Does your (Member) State provide for any **alternative solutions to stay** for unaccompanied minors, such as regularisations, etc.? How do you **inform** unaccompanied minors of such possibilities to stay following a negative decision on their application for asylum/ another status?

V ČR není zákonem upravená regularizace.

Dealing with unaccompanied minors who cannot be immediately returned

Q32. a. Please describe the procedure of dealing with **unaccompanied minors who are not/ cannot be returned immediately** in your (Member) State, specifying the circumstances whereby the enforcement of a return decision has been deferred/ postponed, for how long such a deferral/ postponement is possible, where unaccompanied minors are housed during the deferral/ postponement period, whether unaccompanied minors have the possibility to be granted a status/ right to stay in the (Member) State (e.g. tolerated status), etc.

V případě nějakého závažného narušení návratové procedury by teoreticky byli NBD ponecháni v zařízeních a byl by jim přiznán pobytový titul, který by je opravňoval k pobytu pro čas nezbytný k vyřešení komplikací. Jedná se však o teoretickou situaci, v praxi by bylo přistoupeno k řešení dle typu situace a postavení NBD.

b. What is the impact of a deferred return decision on the **well-being** of unaccompanied minors (as cited in existing evaluations/ studies/ other sources or information received from competent authorities, please provide references)? Does your (Member) State provide any state-guaranteed healthcare, including counselling, guardianship, etc. to the unaccompanied minor during this state of limbo?

-

c. Please provide any other information available in your (Member) State on the **well-being** of unaccompanied minors during the above-mentioned state of limbo, such as instances of unaccompanied minors transferred to another reception facility because of disciplinary reasons, unaccompanied minors involved in incidents, number of consultations with psychologists, school absenteeism or school drop-out rates, etc.

-

Challenges and good practices

Q33. Please indicate the main **challenges** associated with the implementation of the return of unaccompanied minors in your (Member) State experienced by both unaccompanied minors, including those turning 18, and/ or competent authorities (e.g. based on existing studies/ evaluations, information received from competent

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

authorities, NGOs/ IGOs, case law, etc.) and the measures (that could be) taken to overcome these challenges. For example, do boys face different challenges than girls (and vice versa) when it comes to return and if so, how does your (Member) State deal with such challenges?

-

Q34. Please describe any examples of **good practice** in your (Member) State concerning the return of unaccompanied minors. *Please note that, in order to comply with children's rights and EU policy positions,⁹³ good practices in return of unaccompanied minors should only include voluntary return following a robust, individual BID procedure with all procedural safeguards, as well as holistic support, preparation and reintegration assistance.*

Please identify as far as possible who considers the practice in question as successful, since when the practice has been in place, its relevance and whether its effectiveness has been proven, e.g. through an (independent) evaluation. Please reference any sources of information supporting the identification of the practice in question as a 'good practice' (e.g. evaluation reports, academic studies, information received from competent authorities, NGOs/ IGOs, etc.).

ČR nenavrací NBD.

Section 6: Disappearances of unaccompanied minors from guardianship/ care facilities and/ or following a return decision [max. 5 pages]

Q35. Is the **disappearance of unaccompanied minors** an issue in your (Member) State? If so, can this be linked to i) the decision on their application for asylum/ another status in terms of the point in time, i.e. before/ after a decision on status is issued, and ii) in terms of the outcome of the procedure, i.e. positive/ negative decision?

Ano. Útěky cizinců byly v minulosti i v posledních letech velkým problémem. Docházelo k nim i v roce 2017, avšak v mnohem menších počtech (za rok 2017 v 9 případech – jednalo se pravděpodobně o osoby starší 18 let). Zpravidla se jedná o klienty, jejichž cílovou zemí byl jiný stát EU, kde mají kontakty, případně i předem sjednanou pracovní příležitost. Velmi často jde o klienty starší 18 let, kteří však při svém zadržení udali věk nižší. Nelze říci, zda převažují klienti na útěku, kteří jsou či nejsou žadatelé o mezinárodní ochranu. Ani nelze určit převažující národnost. Jedná se vždy o individuální případy.

Nejčastěji mizí tyto děti ještě v rámci diagnostického pobytu (prvotní fáze pobytu v Zařízení pro děti-cizince) a mnoho z nich se již nikdy nevrátí.

Q36. If your (Member) State has recorded cases of **unaccompanied minors disappearing from accommodation facilities and/ or guardianship care** following a decision on status, what are the possible **reasons** for such disappearances (e.g. running away from guardianship/ care facilities, expiration of a temporary residence permit, etc. as cited in existing evaluations/ studies/ other sources or information received from competent authorities, *please provide references*)?

Also, what are the **consequences** of their disappearance on their permit to stay? For example, can their status and/ or residence permit be withdrawn?

Zpravidla se jedná o klienty, jejichž cílovou zemí byl jiný stát EU, kde mají kontakty, případně i předem sjednanou pracovní příležitost. Velmi často jde o klienty starší 18 let, kteří však při svém zadržení udali věk nižší. Specifickou

⁹³ For example, the Commission Recommendation on making returns more effective when implementing the Directive 2008/115/EC, C(2017) 1600 final, see above.

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

kategorií jsou pak klienti obchodováni. Zde ve výjimečných případech dochází k únosům.

Klienti jsou bezprostředně po útěku nahlášeni Policii ČR a je po nich zahájeno celostátní pátrání. Zároveň jsou zavedeni do systému mezinárodního pátrání. Pokud se klient vrátí, neodráží se ta nijak na jeho pobytovém statusu. Pátrání trvá po dobu platnosti soudního rozhodnutí (o předběžném opatření).

Q37. Does your (Member) State have any procedures/ measures in place to:

- **Prevent and react** to disappearances of unaccompanied minors from guardianship/ care facilities, e.g. support services, national hotlines for missing children, missing persons alerts in the Schengen Information System, Missing Children Europe and its member organisations, fingerprinting/ photographing unaccompanied minors as an aid for tracing, etc.? **Y/ N**

Z pohledu ZDC velmi dobrá spolupráce s Policií ČR. Policii ČR předává Zařízení pro děti-cizince všechny identifikační údaje včetně fotografie na zvláštním formuláři. Dochází k vyhlášení pátrání po zmizelé osobě v rámci SIRENE a Interpolu.

- **Report and respond** to disappearances of unaccompanied minors from guardianship/ care facilities, e.g. protocols among authorities, standardised procedure for dealing with disappearances, etc.? **Y/ N**

Ano, viz výše.

Q38. If your (Member) State has cases of **unaccompanied minors disappearing following a return decision**, please describe the actions (if different from the above) taken by your (Member) State to decrease the **risk of such disappearances**, as well as any **follow-up measures** in case of disappearances.

Vzhledem k téměř nulovým návratům NBD nejsou přijata žádná specializovaná opatření. S každým klientem je pracováno individuálně, je patřičně ošetřen odbornými pracovníky a jedná se v souladu s jeho nejlepším zájmem.

Q39. Please indicate the main **challenges** associated with the disappearance of unaccompanied minors in your (Member) State for the competent authorities, as well as the minors themselves and the measures (that could be) taken to overcome these challenges. For example, do you have evidence of instances of disappearances of unaccompanied minors linked to any negative consequences for the minors (e.g. exploitation, radicalisation, etc.)? *Please base this information on existing studies/ evaluations, information received from competent authorities, NGOs/ IGOs, case law, etc. and provide references.*

Specifickou kategorií jsou klienti obchodováni. Zde ve výjimečných případech dochází k únosům. U jiných dětí je tlak převaděčů velmi silný a děti jsou často vydírány a neuposlechnutí pokynu k útěku ze ZDC by mohlo mít vliv na bezpečí samotných dětí nebo jejich rodin.

V oblasti obchodování s dětmi je vhodné se dle představitelů Zařízení pro děti-cizince dále do budoucna zaměřit na intenzivnější práci na poli prevence prostřednictvím spolupráce s OSPOD, která by napomohla včasnému odhalování obchodování s NBD. Odbornou činností vést klienty k pocitu bezpečí a poskytovat jejich ochranu a podporu formou psychologicko – terapeutického působení, ale i sociálněprávního poradenství. Využívat služeb neziskových organizací. Je třeba těmto dětem nabídnout možnosti, ukázat nebo posílit jejich kompetence a zodpovědnost za vlastní budoucnost.

Q40. Please describe any examples of **good practice** in your (Member) State concerning the issue of disappearances of unaccompanied minors. *Please identify as far as possible who considers the practice in question as successful, since when the practice has been in place, its relevance and whether its effectiveness has been proven, e.g. through an (independent) evaluation. Please reference any sources of information supporting the identification of the practice in question as a 'good practice' (e.g. evaluation reports, academic studies, information received from competent authorities, NGOs/ IGOs, etc.).*

(Member) States' Approaches to Unaccompanied Minors Following Status Determination

Vzhledem k celkovému počtu NBD v ČR je možné pracovat s každým klientem individuálně. Zároveň v rámci preventivních programů jsou pořádány workshopy a další skupinové formy práce s různými tematy zaměřenými na ochranu a bezpečí klientů. Některé přednášky jsou realizovány i ve spolupráci s neziskovými organizacemi.

Section 7: Conclusions

*This last section of the **Synthesis Report** will outline the main findings of the Study and present conclusions relevant for policy-makers at EU and national level. (Member) States should include any overall conclusions from their National Contribution in the top-line factsheet above rather than duplicate information in this section.*

Annex 1 National statistics (in Excel)

Q41. With reference to **Q5.b.** above, please complete the following table with national statistics on the (estimated) number of unaccompanied minors in your (Member) State, if available.

Please provide here a brief explanation of the metadata, describing for example the population covered, the method used to reach the estimates, any caveats as to their likely accuracy, etc. It should be noted, given the differences in methods used to make the estimates, that it will not be possible to synthesise this information to produce a 'total EU estimate' for the Study.

ČR má k dispozici pouze statistiky uvedené v otázce č. 1.

Please provide your answer by completing the Excel document provided below. NB that statistics provided in another format (e.g. Word) would not be processed centrally.

Please do not here include the Eurostat data mentioned above, as this information is available publically and can therefore be analysed centrally for the Synthesis Report.

EMN- UAMs-
Annex-

To the extent possible, the statistics provided here will be presented under the main sections of the Synthesis Report (rather than as an annex as they are requested in this Common Template).

Sources: